

In dit nummer:

- 83 Simson (1)
M. Janssens
- 84 Gemeente-zijn naar binnen –
gemeente-zijn naar buiten (2)
H. de Jong
- 87 De verstandelijk gehandicapte
in de samenleving: ja of nee?
H. Algra/L. van Dam
- 88 Bijbeltaal en reclame
J.J. Oostenbrink
- 90 Het feest van 'The holy city'
C.P. Plooy
- 92 'Hoe krijgen we de gemeente
missionair?'
K.B. Holwerda
- 95 'De overigen'
D. Holwerda

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

Geestelijke verzorging geen sluitpost

C. Bremmer, Voorschoten

De relatie van de overheid tot de positie van godsdienst en levensovertuiging komt in het publieke debat regelmatig aan de orde. Einde jaren tachtig besteedde een door de regering ingestelde commissie Hirsch Ballin in haar eindrapport "overheid, godsdienst en levensovertuiging" uitvoerig aandacht aan het grondrecht van vrijheid van godsdienst of levensovertuiging. Deze commissie was van oordeel dat klassieke grondrechten ook een sociale component kunnen hebben. De commissie stelde dat de overheid onder bijzondere omstandigheden tot taak kan hebben te voorkomen dat de daadwerkelijke uitoefening van dit grondrecht illusoir kan worden. Het beginsel van scheiding van kerk en staat verzet zich daar zeker niet tegen. Niemand minder dan wijlen minister Dales stelde in het Parlement in een discussie over dit rapport, dat velen in onze samenleving hun inspiratie aan godsdienst of levensovertuiging ontleen. Een cultuur zonder inspiratie heeft geen levenskracht. Deze minister onderkende expliciet de grote waarde van godsdienst en levensovertuiging.

Waarborgen door de overheid

Onlangs kreeg deze discussie in het Parlement een vervolg. Dat was het geval bij het debat in de Tweede Kamer over het wetsvoorstel geestelijke verzorging in zorginstellingen en penitentiaire inrichtingen. Geconsta-

teerd kan worden dat het langdurig verblijf van personen in intramurale instellingen, zoals een gevangenis of verzorgingshuis, er soms toe leidt dat zij niet in staat zijn deel te nemen aan de gebruikelijke geestelijke verzorging. Daarnaast worden zulke personen vaak geconfronteerd met bijzondere ethische, religieuze of levensbeschouwelijke problemen. Denk aan fundamentele vragen rondom leven, ziekte en dood. Daardoor kan er een specifieke behoefte ontstaan aan geestelijke verzorging. Deze bijzondere omstandigheden rechtvaardigen het feit dat een minimum aan waarborgen door de overheid wettelijk wordt vastgelegd.

Het hiervoor genoemde wetsvoorstel dat door de bewindslieden Borst en Sorgdrager werd ingediend, regelt de toegankelijkheid en beschikbaarheid van de geestelijke verzorging. De genoemde bijzondere omstandigheden laten overigens onverlet dat kerkleden recht hebben op een persoonlijk contact met de ambtsdragers van die kerk of geloofsgemeenschap, ongeacht de aanwezigheid van geestelijke verzorging in instelling of inrichting. De collega Schutte en Stellingwerf wezen daar in het recente debat terecht op. Als het goed is zullen ambtelijke zorg en geestelijke verzorging elkaar kunnen aanvullen.

Er zij geestelijke verzorging

In het debat is door ons naar voren gebracht dat geestelijke verzorging een onlosmakelijk onderdeel vormt van de totale te geven zorg. Zorg is meer dan materiële zorg. Geestelijke verzorging dient daarom als intrinsieke kwaliteitsnorm verankerd te zijn in overkoepelende wetgeving, in casu in de Kwaliteitswet Zorginstellingen. Het is van grote betekenis als er een soort algemene opdracht aan het adres van de overheid geformuleerd wordt, luidende "er zij geestelijke verzorging" in zorginstellingen. Dat kan bovendien in de toekomst bij afzonderlijke wetsvoorstellen en bij een eventueel veranderend politiek klimaat nieuwe discussies hierover voorkomen. Met de zojuist genoemde algemene opdracht wordt ook tot uitdrukking gebracht dat geestelijke verzorging geen gunst of sluitpost is, maar een wezenlijk onderdeel van de verschuldigde zorg die niet ten achter mag worden gesteld bij materiële elementen van verzorging. In een tijd van toenemende verzakelijking van de zorg, van schaalvergroting en soms steeds nieuwe bezuinigingen is dit een belangrijk uitgangspunt. Voorkomen moet worden dat geestelijke verzorging afkalft en verschraalt. Het gaat immers toch in veel gevallen om meer dan een individueel bezoek van verzorgers uit de plaatselijke gemeenten of gemeenschappen? Instellingen zullen dus binnen hun budget naar wegen moeten blijven zoeken om dit type verzorging te kunnen aanbieden. Omdat de mens niet bij brood en materiële zorg alleen leeft.

drs. C. Bremmer is lid van de Tweede Kamer voor het CDA

Veertiendaagse uitgave van de
gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
T. Hoekstra
Drs. P.J. van Kampen
Ds. J.M. Mudde
Ds. K. Muller
Prof. mr. dr. J.J. Oostenbrink
Ds. W. Smouter
M.J.F. van der Wal
J. Westerkamp-Stegeman

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenseheid 15,
8446 LC Heerenveen.
Telefoon: 0513-620476
Telefax: 0513-627036.

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Onder andere(n)

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 030-6961525.

Abonnementen en ledenadministratie

M. van Veelen-Vreugdenhil
Administratie Opbouw
Hunze 16
2911 EH Nieuwerkerk aan den IJssel
Tel. 0180-320205.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min.
f 25,- contributie op bovenstaand
gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van
abonnementen uitsluitend bij de
administratie. Abonnementen kunnen ieder
moment ingaan, doch slechts per 31
december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot
15 november.

Abonnementsprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 65,- per jaar of f 36,- per half jaar.
Voor studenten f 33,- per jaar.
Buitenland f 92,- per jaar of f 104,- per
luchtpost. Chequekosten buitenland: f 15,-.

Advertenties

Tarief: 65 ct. per mm. bij 45 mm. breed
(excl. 17,5% BTW).
Advertenties inzenden tot woensdag 8.30
uur, anderhalve week vóór
verschijningsdatum. Familieberichten
uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor
verschijning. Advertenties en
familieberichten rechtstreeks naar Nedag,
t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 0342-410760, fax 0342-492542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

Opbouw wordt gedrukt op
gerecycled papier.

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van
iedereen, die niet op de gebruikelijke
manier kan lezen, uitgegeven op
geluidscassette en/of in braille
of grootletter. Informatie en opgave:
CBB, Christelijke Bibliotheek voor
Blinden en Slechtzienden, Postbus 131,
3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

Kalender

van Ned. Geref. bijeenkomsten van
meer dan plaatselijk belang.

Opgave: telefoon 0513-620476; tele-
fax: 0513-627036; E-mail:
kmuller@epsilon.nl

- 23 maart Jaarvergadering Opbouw;
spreker: drs P.J. van Kam-
pen; onderwerp: 'Is er maar
één NAAM? – Ons geloof te
midden van de wereldgodsdiensten'.
- 23 maart Conferentie Jeugdvereni-
gingsleiders 12-15 jaar te
Breukelen; inl.: 0346-250253
- 13 april Ontmoetingsdag Ned. Geref.
Kerken te Barneveld; inl. en
huren van stands: J.A.D.
Schenkel, tel. 038-3320128)
- 9 mei S.E.V.-voorjaarsvergadering
in de Jeruzalemkkerk te
Utrecht; aanvang: 19.30 uur
- 11 mei Zendingsvoorjaarsvergadering
Leerdam met samenwer-
kende kerken
- 11 mei Jaarvergadering S.O.S. te
Amersfoort
- 23 mei Predikantenconferentie in de
Tabernakelkerk te Apeldoorn;
onderwerp: 'Kerkdienst tussen
traditie en toegankelijkheid'
- 3 okt. Vrouwencontactdag te Dron-
ten; info: 0321-314081
- 9 nov. Zendingsnajaarsvergadering
Leerdam met samenwer-
kende kerken

Ontvangen boeken

Lenze L. Bouwers,

Lief model

(gedichten)

51 blz., f 19,90 ISBN 9029713917

Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

J.C. Bette e.a. (red.),

Studiebijbel;

De brief van Paulus aan de Romeinen.

470 blz., f 125,- ISBN 9062054072

Uitg. In de ruimte, Soest

Ds. A.S. Rienstra,

Van tijden tot Heerlijkheid.

Gids voor de veertig-dagentijd.

45 blz., f 10,- ISBN 9029714042

Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

Bent u al lid van de Pers- vereniging

die *Opbouw* uitgeeft? De contribu-
ties van leden dragen bij aan de
instandhouding van ons blad. U
wordt lid als u min. f 25,- over-
maakt op giro 404945 tnv
Opbouw, Nieuwerkerk/IJssel, met
vermelding: 'Persvereniging'.

Jaarvergadering Persvereniging 'Opbouw'

De jaarlijkse algemene vergadering van de Gereformeerde Persvereniging
'Opbouw' zal D.V. dit jaar gehouden worden op:

zaterdag 23 maart 1996

in de Jeruzalemkkerk, Troosterlaan 65, Utrecht

aanvang 10.15 uur

In de ochtendvergadering spreekt

Drs. P.J. van Kampen uit Ede,

onderwerp: 'Is er maar één NAAM?

Ons geloof te midden van de wereldgodsdiensten'

Daarna wordt ruimschoots gelegenheid gegeven voor een onderlinge
gedachtenwisseling.

Tijdens de middagpauze wordt een eenvoudige broodmaaltijd aangeboden.

In de middagvergadering – die naar verwachting tot ongeveer 15.30 uur zal
duren – neemt de bespreking van het redactiebeleid een centrale plaats in.
Deze bespreking zal worden ingeleid door de voorzitter van de redactie,
Ds. J. Bouma uit Kampen en een drietal lezers.

Alle belangstellenden zijn van harte welkom.

Bestuur Gereformeerde Persvereniging 'Opbouw'

Simson (1)

Mark Janssens, Baarn

Waarom staat de meer dan opmerkelijke figuur van Simson in de Bijbel? Want ook tussen al de richters over wie we iets horen en die soms bepaald niet Jan-de-middelmaat waren valt Simson op.

De geschiedenis staat er niet, althans de verteller zwijgt erover, om ons over Simsons daden te laten oordelen. Wij kunnen er schande van spreken dat hij een vrouw zoekt buiten Israël, de Bijbel spreekt hier geen oordeel uit. Dat betekent trouwens niet dat wij het moeten goedkeuren, want ook dat doet het verhaal niet. Hooguit kun je bij dit voorbeeld vermoeden dat niet zomaar hier in het Hebreeuws het woord 'af dalen' gekozen is. Simson daalde af naar Timna. Afdalen, afgaan, dit is een afgang. Een vermoeden, meer niet. Maar zeker bij de andere gebeurtenissen, waarbij wij onze wenkbrauwen fronsen, zoals het bezoek aan een hoer in Gaza, zwijgt de Schrift.

En het wordt zelfs nog moeilijker. Want we lezen een aantal keren dat de Geest van de HEER vaardig over Simson wordt. Die gaat hem aandrijven, aanvuren. Moeten we dat min of meer goedkeuren, omdat de Geest het Simson laat doen? Ook dat niet, geloof ik. Want ook daarover zwijgt het verhaal en legt ons ook nu niet een oordeel in de mond. En wat hierbij helemaal opvalt is dit. Wanneer Simson door zijn bruid verraden is, doodt hij dertig mannen in Askalon om hun kleding te geven aan de mensen met wie hij een weddenschap had afgesloten. De Schrift zegt dat daarbij de Geest van de HEER vaardig over hem werd. Maar wat zegt Simson later zelf, wanneer blijkt dat zijn vrouw aan een ander is gegeven? Ditmaal ben ik jegens de Filistijnen zonder schuld als ik hun kwaad doe! Ditmaal zonder schuld. Daar zit toch wel in: de vorige keer was het niet allemaal zo onschuldig.

Israël gaat naar de Filistijnen!

Maar hoe begint het eigenlijk? Richteren 13 vertelt: „De Israëlieten gingen voort te doen wat kwaad was in de

ogen van de HEER. De HEER gaf hen in de hand van de Filistijnen, veertig jaar.” In de hand van de Filistijnen dat betekent: in de ban van de Filistijnen, onder hun invloed. Geestelijk gesproken gaat Israël naar de Filistijnen, gaat het kapot. Daarover gaat het bij Simson. Dat geeft het eerste hoofdstuk over hem ook aan. Heel nadrukkelijk wordt ons verteld dat de moeder van Simson onvruchtbaar was. Onvruchtbaar, dat staat voor vruchteloos, onmacht, doodlopend. Het is de geëigende manier van de Schrift om ons te zeggen: wat mensen betreft, kan het niet, zit de toekomst van God met zijn volk, met zijn heil, op dood spoor. Afgelopen en uit.

Ik denk dat die twee dingen aan het begin met elkaar te maken hebben, de Filistijnen en de onvruchtbaarheid. Het lijkt wel alsof voor God het doorbreken van de onvruchtbaarheid de enige mogelijkheid is om zijn volk uit de ban

de verhalen zijn een vorm waarin nagedacht wordt over het verleden

van de Filistijnen te halen. Zo gebeurt het inderdaad. En deze mens, zo bijzonder wat z'n ontstaan betreft, zal een zeer uniek iemand moeten zijn. Iemand die op geen enkele manier in onze vakjes, in menselijke kaders, valt in te passen. En inderdaad, Simson is niet plaatsbaar, is buiten-gewoon. Het lijkt erop dat hij dat werkelijk geweest is, de mensen weten geen raad met hem. Het gaat zelfs zover, dat zijn eigen volksgenoten hem uitleveren aan de Filistijnen. En ze zeggen tot hem: Wat heb je ons gedaan? Weet je niet dat de Filistijnen over ons heersen? Ze leggen helemaal de bal bij Simson, de verstoorder van hun rust. Iemand heeft geschreven: de Filistijn kent de onderscheiding niet, de verfijning, het bijzondere. Voor hem is alles gewoon, vanzelfsprekend. De geestelijke dood doet daar z'n intrede, waar wij ons niet meer verwonderen, maar alles gewoon vinden: de werkelijkheid, de schepping raakt ontziend waar wij er ons vanzelfsprekend aan te buiten gaan. Zoals iemand anders jaren geleden schreef: de Filistijn in het land is zo ongeveer wat de ver-Trossing is in Nederland.

Profetische geschiedschrijving?

Buiten-gewoon, zo noemde ik Simson. Voor zijn tijdgenoten, maar zeker ook in de manier waarop hij beschreven wordt. Want een boel dingen zijn echt moeilijk voor te stellen. Ik zeg niet dat het niet kan, zeker niet; de vraag is meer: zijn de woorden zoals wij die ontvangen, bedoeld om ons volledige informatie te geven over heel concrete historische gebeurtenissen of speelt er iets anders? Ik ben er niet uit, zeg ik eerlijk. Een mogelijke richting voor ons denken zou kunnen zijn dat in de Joodse indeling het boek Richteren niet onder de historische boeken valt, maar onder de profeten. Je zou het kunnen typeren als: profetische geschiedschrijving, of misschien wel als: de verhalen zijn een vorm waarin nagedacht wordt over het verleden. Verhalen die teruggrijpen op historische gebeurtenissen, maar die die gebeurtenissen mogelijk wat aanvullen, wat andere accenten geven, wat aanpassen. Niet om de boel te bedriegen, maar om de boodschap goed te laten overkomen. Zou het kunnen zijn dat degene die uiteindelijk de tekst van het boek Richteren heeft vastgesteld, dat hij te werk is gegaan zoals hij deed, om de religieuze laag ons zo goed mogelijk voor te houden? Wat die laag is, daarover de volgende keer.

Huwelijk

„Zelden is de man de eerste die hulp zoekt voor zijn huwelijk, en als hij dat doet is het om andere redenen dan waarom zijn vrouw hulp zoekt. Zij komt omdat ze gek wordt van haar huwelijk. Hij komt omdat hij gek wordt van zijn vrouw.”

J.C. Dobson,
*Straight talk to men
and their wives*

„De meeste van onze klachten over het huwelijk zijn niet gebaseerd op het feit dat het slechter is dan de rest van het menselijk leven, maar op het feit dat het niet oneindig veel beter is.”

David R. Mace,
Getting ready for marriage

'Gemeente-zijn naar binnen, gemeente-zijn naar buiten' (2)

H. de Jong, Zeist

In het eerste deel van De Jong's toespraak voor de laatstgehouden ouderlingen-conferentie ging het over de bijbelse lijn die eerst een concentratie naar binnen laat zien en pas daarna een uitwaaiing naar buiten.

Er zijn volgens de schrijver tijden waarin de kerk zich eerst heeft te concentreren op 'binnen' alvorens naar 'buiten' te kunnen treden. De Jong gaat dan als volgt verder:

De grote uitdaging van de sekularisatie

Zo'n situatie maken wij nu ook mee, is mijn mening. Misschien dat de kerk nog nooit voor zo'n grote uitdaging heeft gestaan als vandaag. Zodat wij vandaag binnenshuis heel wat te verhandelen hebben alvorens wij weer met overtuiging naar buiten kunnen treden. Ik bedoel niet te zeggen dat wij eerst onze kerkelijke verdeeldheid maar eens opgeruimd moeten hebben voordat wij ons tot de wereld kunnen richten, zoals je vaak hoort zeggen. Dan zou je op dat naar buiten treden van de kerk een te grote belasting leggen, want hoeveel energie is daar nu al wel niet ingestoken zonder dat we er veel resultaat van zien. Ik geloof ook niet dat de kerkelijke verdeeldheid voor de wereld zo'n groot struikelblok is.

Wel let de wereld erop dat we als verschillende kerken zo christelijk mogelijk met elkaar omgaan. Nee, niet de kerken en al helemaal niet bepaalde kerken, maar de christenheid als zodanig verkeert in een crisis en staat in onze tijd voor een haast bovenmenselijke opgave. Vanwege namelijk de vragen die de sekularisatie aan ons stelt.

Toen Jezus voor het grote binnenwerk stond en discipelen van Hem zijn aandacht vroegen voor buiten, zei Hij: „De graankorrel moet eerst in de aarde vallen en sterven; pas daarna kan zij veel vrucht afwerpen” (Joh. 12:24).

Voor een dergelijk iets, een navolging op afstand van de Heer, staat de kerk m.i. ook nu. Zo groot schat ik de crisis in. De hele bijbelse wereld is namelijk bezig weg te vallen.

De bijbelse wereld, wat bedoel ik daarmee? Het is de hele maatschappelijke ordening die als nasleep met het evangelie is meegekomen en die zich over het gekerstende leven van Europa heeft gelegd. De wereld werd daardoor omgevormd tot een soort voorhof voor de tempel, een gebied waarop de kerk met haar normen en waarden op een zekere instemming van de kant van de niet gelovigen kon rekenen. Die voorhof, die min of meer gechristianiseerde wereld is vandaag bezig te verdwijnen, zoals trouwens in het boek van de Openbaring is voorgezegd (11:2). Dat bedoel ik als ik zeg dat de wereld van de bijbel er bijna niet meer is.

En dat noopt ons tot een geduchte heroriëntatie. Aan de gang naar buiten gaat daarom een tocht naar binnen vooraf. Een zelfonderzoek waarin wij te rade gaan met de vragen die de wereld, of beter gezegd: de situatie in de wereld, ons stelt.

Een aantal konkrete toespitsingen

Laat ik een aantal dingen noemen en in een willekeurige volgorde een paar vragen stellen.

Gesteld, wij treden naar buiten. Wat moeten we tegen de homofiele mens

geworden mens zeggen? Dat hij zich weer moet voegen in het gezag van wie boven hem staan en dat hij de maatschappij (de ene mens *naast* de andere) van nu weer moet terugvoeren tot de heerschappij (de ene mens *onder* de andere) van vroeger?

Wat moeten we tegen een christen-verpleegster zeggen als een zieke moslimpatiënt in de stervensfase met haar wil praten over zijn geloof? Is zij gehouden hem het evangelie voor te houden of mag zij om hem te helpen zoeken naar overeenkomstige punten in zijn en haar eigen geloof?

Wat moeten wij tegen de overheden zeggen? Moeten wij hun artikel 36 van de NGB voorhouden en zeggen dat ze weer moeten gaan gehoorzamen aan de wet die in de kerk gepredikt wordt? De wet die bijvoorbeeld de afgoderij van andere geloven en godsdiensten verbiedt?

Wat moet de christenarts zeggen tegen zijn ondragelijk lijdende patiënt die om euthanasie vraagt? Hem naar een kollega met een ruimer standpunt doorsturen? Hoe denken we dat dat bij die patiënt en zijn omgeving overkomt?

Weer iets heel anders: Premier Rabin is vermoord en het Ned. Dagblad noemde hem een vredestitel. Goed, maar valt hij nu ook onder de zaligsprekingen van de Meester? ('Zalig zijn de vredestitelers, want zij zullen kinderen Gods genoemd worden.') Hij is geen gelovige. Wel goed dus, maar niet gelovig.

Hoe reageren wij erop dat onder de mensen de tegenstelling gelovig-niet gelovig heeft plaats gemaakt voor die van goed-niet goed? In hoeverre kunnen we daarin meegaan? Of hoe kunnen we daarop inspelen?

Dat zijn geen theoretische vragen. Juist uitermate praktische. En denk erom, ik zeg niet dat overal nieuwe antwoorden op gevonden moeten worden. Veeleer gaat het mij erom dat er op al deze vragen geen onnadenkende antwoorden gegeven worden, volgens het natte-vinger-werk van linkse of rechtse bevlogenheid.

Maar wel dit: Als we gewoon doorgaan met het onkritisch geven van de oude antwoorden – die geformuleerd

*de christenheid
als zodanig
verkeert
in een crisis*

zeggen? Dat terwijl iedereen sexueel tot zijn recht mag komen, uitgerekend hij in onthouding leven moet?

Ik zeg niet dat dit nu een hoofdvraag is maar we leven wel in een wereld waarin zulk soort vragen als eerste aan de kerk gesteld worden.

Dan: Wat moeten we tegen de vrouw in de samenleving zeggen? Dat ze haar emancipatie moet opgeven en weer terug moet naar het gezin?

Wat moeten we tegen de mondig

zijn in tijden die van onze moeiten niet afwisten! – dan komen er mensen die wij denken te helpen juist door ons in de knel. Wat ik de evangelikalen (die ik overigens een warm hart toedraag) een beetje kwalijk neem is het feit dat ze al evangeliserend over al zulke vragen heenstappen, als bestonden ze niet en als waren ze door probleem-sjouwers uitgevonden. Maar het resultaat is dat hun boodschap zo in de lucht hangt, zo nergens op lijkt te slaan.

Mag je op zulke evangelisatiearbeid wel zegen verwachten?

Onzeker makende kritiek van buiten

Maar er is meer. De christenen krijgen vandaag heftige verwijten te horen over diskriminatie van minderheden in het verleden. Dat bijvoorbeeld het Joodse volk zwaar onder de christenen te lijden heeft gehad. Dat we oorlogszuchtig waren, dat er geen bloediger godsdienst dan de christelijke bestaat.

Wij hebben een belast verleden. Dat vereist inkeer, verwerking en toetsing. We kunnen niet doen of onze neus bloedt. Zoals het ook ongeloofwaardig is te beweren dat er misschien vroeger wel veel op de kerk aan te merken was maar dat dat nu nergens meer op slaat.

Of (wat ik ook wel eens gehoord heb) dat de evangelikalen of ook de vrijgemaakten met het verlaten van de oude kerken ook heel die oude plunje achtergelaten hebben. Voor mij staat dat gelijk met het opgeven van een valse naam aan de politie.

Nee, wie we ook zijn of tot welke kerk we ook behoren, wij hebben als christenen een hatelijk imago, ondanks ons veelvuldig spreken over de liefde.

Moeten we dan samen niet een toentje lager zingen?

De samenleving wordt vijandiger naar de christenen toe, hoor je zeggen. Ik denk dat het waar is. Maar ik denk ook dat de christenen dit ten dele aan zichzelf te danken hebben, omdat ze te weinig nadenken over de dingen die ze zeggen en over de boodschap die ze doorgeven. Dat wat ze te getuigen hebben zo vaak als een tang op een varken slaat.

En dan heb ik nog niet eens het allerbelangrijkste genoemd. Wat realiseren wij zelf van de christelijke vrijheid waar het evangelie zo nadrukkelijk over spreekt?

Wij moeten ons realiseren dat er tot midden in de gemeente toe mensen zijn die zeggen: Het evangelie? Ja,

natuurlijk!, maar die of onder dwang leven of als reactie daarop niets anders vertonen dan een vaak geforceerde vrijheid van die dwang. Er ligt daarom een hele boel huiswerk op ons te wachten. En ik denk dat een serieuze bezinning op al deze inwendige problemen op de duur een grotere winst naar buiten zal opleveren dan een rechtstreeks naar buiten treden met het evangelie, zonder ons van die vragen en moeilijkheden iets aan te trekken.

Reken erop dat de wereld scherp toeziet hoe wij omgaan met de kritiek die zo indringend op ons wordt uitgebracht.

Zou het serieus ermee bezig zijn geen indruk maken, nog afgezien van de nieuwe antwoorden die op de vragen gevonden worden?

Pleit voor een passieve opstelling

Ik zou dus de gemeente in haar spontane gerichtheid naar buiten wat af willen remmen.

Wij hebben vandaag de handen vol aan onszelf. Laten wij toch eens goed gaan nadenken over de vraag wat wij de wereld eigenlijk te zeggen hebben. Is het voor de kerk een schande om in verband hiermee tegen de wereld te zeggen: Voorlopig wegens verbouwingswerkzaamheden gesloten? Om dan de verkoop aan een klein loket te laten doorgaan. Dat wel.

Voor diegenen namelijk die het ook vandaag bij het evangelie en bij de kerk zoeken. Want die zijn er zeer zeker. Maar toch een in hoofdzaak passieve opstelling en evangelisatie, die zou ik willen bepleiten. Volgens dit woord van de apostel Petrus: „Weest altijd bereid om rekenschap af te leggen van de hoop die in u is...” (1 Petr. 3:15).

Tot rekenschap bereid, tot verantwoording gereed, dat klinkt erg afwachtend en zo bedoel ik het ook. Petrus schreef zijn brief aan een gemeente die omgeven was door tegenstanders. Vervolging en laster was haar deel.

De vrouwen die met het evangelie waren meegegaan hadden thuis van hun mannen veel te lijden.

Petrus zegt niet tegen haar dat zij moeten blijven spreken of getuigen, moeten blijven evangeliseren. Dat zou hun ongetwijfeld een pak slaag opleveren. Hij beveelt hun de wandel zonder woorden aan (1 Petr. 3:1 ev).

Kwamen die echtgenotes daarvan onder de indruk dan zou er misschien weer gelegenheid ontstaan tot gesprek.

Maar nu eerst maar even niet. Dat is

precies in lijn met die bereidheid om rekenschap af te leggen van zoëven. Dat is even ingehouden en even afwachtend. Het laat aan de ene kant zien dat je zeker niet zonder hoop bent in deze tijd en in deze wereld en van de andere kant geeft het aan dat je een zekere schuchterheid hebt om met die hoop spontaan naar buiten te

bidden en vragen of de Here ons toch in alles inzicht mag geven

treden omdat je (en dat geldt dan voor ons in het bijzonder) de veranderde wereld van vandaag in haar eigenlijke behoefte nog zo weinig kent. Van welke kant moet je bij haar binnen komen wil het goede Woord ook het verlossende woord zijn?

Ik zeg dus niet dat onze situatie precies gelijk is aan die van de gemeente waaraan Petrus schreef. Zo'n gelijkheid is er nooit helemaal. Maar je merkt aan Petrus' brief wel dat er toen en daar een situatie was waarin weinig deuren openstonden. Om ten dele andere redenen dan bij ons, maar wij kunnen ervan leren. Voor ons lijkt het meer zo dat wij even op adem moeten komen van deze tijd die zo anders is dan vroeger.

En 'vroeger' (moet u weten) is een machtige faktor voor een christen, want de kerk torst een enorm verleden. Als daarom bijna alles zo anders is dan voorheen dan móet dat onder christenen haast wel leiden tot nervositeit.

Je kunt dat ook merken. Allerlei onbekooktheden worden gelanceerd en daartegenover kun je ook het tegengestelde vernemen volgens hetwelk alles wel bij het oude kan blijven. Beide soorten woordvoerders gedragen zich als patiënten tegen wie je zou willen zeggen: Is het niet beter eens een poosje rust te nemen?

En dan in die rust hard aan het werk te gaan om met onze inwendige problemen in het reine te komen! Wij zijn het immers onderling als christenen nog zo weinig eens over de dingen die ik noemde. Daar zie ik voorlopig nog geen verandering in komen.

Kijk, als ik in Afrika ben (waar ik een aantal blauwe maandagen geweest ben) voel ik dat daar een andere situatie is.

Daar zijn open deuren. Daar is ook een kerk die nog weinig verleden torst

en zich derhalve in een ongeschonden en authentieke vrijmoedigheid tot de wereld kan richten. Daar is ook een wereld die werkelijk benieuwd is naar wat de kerk te zeggen heeft. De situatie haast van het Nieuwe Testament zelf.

In onze streken is dat anders. En als ik dan ook uit Afrika terugkeer naar huis dan zeg ik tegen mezelf in het vliegtuig: Denk erom dat je de thuissituatie niet met de maatstaven van Afrika meet! Je zou daar de frustratie alleen maar mee vergroten. Afrika is een vóórchristelijke samenleving en Europa een nachtelijke. Dat scheelt nogal wat.

De 'binnen'taak voor de ouderling

En dus, broeders ouderlingen, er is voor u werk aan de winkel. Aan u is de zorg voor de gemeente naar binnen toe toevertrouwd. Laat u niet intimideren als zou uw werk maar tweederangs en minder belangrijk zijn. Dat is het niet.

Door serieus met de mensen, en dan vooral ook de jonge mensen, te praten, over evangelie en kerk maar ook over het dagelijks werk, door een sfeer te scheppen waarin de mensen met hun geloofsmoeilijkheden naar voren durven komen, door te luisteren en nog eens te luisteren en samen met de ander, al is die ook nog zo jong en onervaren, te zoeken naar nieuwe wegen en ingangen, door elk

air af te leggen dat de kerk niet mag twifelen en op alles direct maar een antwoord moet weten te geven, door gewoon toe te geven dat je de vragen

welke boodschap aan welke wereld?

begrijpt en er óók de antwoorden nog niet op weet, door vooral met de mensen te bidden en te vragen of de Here ons toch in alles inzicht mag geven, – door al deze dingen te doen kunt u de gemeenteleden machtig van dienst zijn en kunt u er voor uw deel aan meewerken dat de gemeente een stad op de berg en een licht op de kandelaar is en een echte betekenis heeft naar buiten toe.

Nog maar al te vaak zijn zending en evangelisatie afleidingsmanoeuvres die ons in staat stellen een alibi te verschaffen voor het zo nodige gesprek over wat ons geloof in deze nieuwe tijd mag en moet zijn.

Maar daar zijn zending en evangelisatie niet voor. Het gaat er in de eerste plaats niet om dat anderen kerk worden maar dat wijzelf kerk zijn in deze tijd. En als we daar serieus mee bezig zijn, al is dat ook met weinig overgeblevenen, dan zal de Here ons wel laten zien dat wij een boodschap hebben voor de wereld. Maar vandaag zonder nadenken zeggen en zingen:

Wij hebben een woord voor de wereld – ik zie het niet zo zitten.

Welke boodschap aan welke wereld?, denk ik dan. Ik geloof met heel mijn hart dat God ons met zijn woord ook voor deze tijd toerust.

Maar er zal biddend gewerkt moeten worden, zowel om dat woord als om deze tijd – en wel deze twee in hun onderlinge betrekking – te verstaan.

Preken

„Als sommige mensen nog door hun oude, slecht gewoontes worden beheerst en toch met louter woorden kunnen onderrichten, laat hen dan onderrichten. Misschien zullen ze, beschaamd door hun eigen woorden, eindelijk beginnen te doen wat ze leren.”

Johannes Climacus, Kluizenaar op de berg Sinaï in de 17e eeuw

„Preaching is truth mediated by personality”

Phillips Brooks

Pastorale notities

Jahwe – Ik ben er al!

Ze was zo'n blijmoedige vrouw.

't Blijste gemeentelid.

Met het woord van Jezus om je vijanden lief te hebben, had zij geen enkele moeite.

„Ik zou niet weten aan wie ik nu een hekel heb!”

Dat was ook zo.

Ze was een zon in huis en in de kerk.

Toen kwam de depressie.

't Leek alsof de zon niet meer zo helder scheen.

Donkere wolken trokken over haar hart.

Haar lach was gestorven.

De pretlichtjes in haar ogen gedoofd. Maar het ergste was wel, dat ze God kwijt was.

Het evangelie was voor haar graniët, waarop ze stuk liep.

De beloften van God gestolde massa.

En God?

God was zo ver weg.

En mocht Hij al eens in haar buurt komen, dan was Hij een verwerpende God.

Hij was een vreemde voor haar.

En zij was een vreemde voor Hem. Tegenover elk nodigend woord uit de bijbel stelde zij het tegendeel:

'Al waren uw zonden zo rood als karmozijn',

'Jawel, maar God is een verterend vuur'.

'Werp al uw bekommernis op Hem', 'Jawel, maar ieder zal zijn eigen last dragen'.

Tenslotte hoorde ze de fijnste woorden alleen nog maar aan.

Apathisch: Ze gleden langs de basaltblokken van haar hart.

„O God”, bad de predikant, „ik kan haar niet bereiken. Ik kan in deze diepten niet doordringen. Wilt U zelf dat doen!

Hoor naar haar woordloos roepen.

Breek af de muren van haar hart.

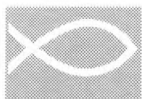
En spreek slechts uw woord en zij zal genezen zijn!”

Toen heeft God de deur van haar hart geopend.

Zij hoorde zijn stem.

De laatste wolkenlierten trokken weg. De zon brak door.

W.J. van der Linde, Barneveld

De verstandelijk gehandicapte in de samenleving: ja of nee?

H. Algra/L. van Dam, Den Helder

Op 16 maart a.s. houdt de Vereniging van Christen Pedagogen en Beroepsopvoeders (VCPB) haar jaarlijkse congres. Deze keer staat de positie van de verstandelijk gehandicapten in de samenleving centraal. Horen ze erbij op school, in de kerk, in onze woonbuurt?

Voor het ochtendgedeelte zijn 2 sprekers uitgenodigd. Het zijn Prof. Dr. J.G. Knol en Drs. A. van den Brink. Beiden zullen ingaan op het thema integratie (zie hiervoor verder de aankondiging in het vorige nummer van 'Opbouw'). 's Middags kunnen de congresgangers een actieve bijdrage leveren aan één van de 3 workshops. We vroegen aan de workshopleiders om een korte reactie.

Gewoon of buitengewoon onderwijs? (1+1=3)

De workshop over het onderwijs wordt ingeleid door de heer G. van Riel uit Kampen. Hij is directeur van een ZMLK-School en lid van de werkgroep Onderwijs van de Federatie van Ouderverenigingen.

De heer Van Riel gaf aan zijn workshop de intrigerende titel: '1+1=3' mee. „De visie achter de integratieprojecten die in deze workshop aan bod zullen komen is: wij kunnen niet zonder de verstandelijk gehandicapten en de verstandelijk gehandicapten kunnen niet zonder ons. Er is echter niet één manier om dat te bereiken. Integratie van de verstandelijk gehandicapte in het reguliere onderwijs kan in verschillende vormen. Er zijn in Nederland verschillende uitwisselingsprojecten, waarin sprake is van minimale tot maximale integratie. De ervaring leert, dat er niet veel tegen integratie pleit. Belangrijk is, dat een integratie-project goed georganiseerd wordt. Vaak denken we dat leerkrachten in een uitwisselingsproject het belangrijkste werk doen. Dat idee berust op een misverstand. Als het project goed georganiseerd is, doen de kinderen het eigenlijke werk. Ik ga er vanuit dat integratie winst oplevert aan iedereen die daarbij betrokken is. Dus: 1+1=3.”

Een gewone kerkdienst: ja of nee?

De workshop over de verstandelijk gehandicapte in de kerkdienst wordt ingeleid door Ds. H. Procee. Hij is als predikant betrokken geweest bij de pastorale zorg in instituten voor verstandelijk gehandicapten en in de jeugdhulpverlening. Ook heeft hij in Brazilië gewerkt. Thans is Ds. Procee predikant van de Gereformeerde kerk in Hardegarijp.

Ds. Procee: „In de kerkelijke gemeente worden de tegenstellingen tussen mensen opgeheven: voor God zijn we allemaal gelijk. Waar blijft de uitwerking van dit principe als het om verstandelijk gehandicapten gaat? Zijn we niet veel te weinig creatief in de gewone kerkdiensten? Teveel gericht op een ordelijk verloop, waardoor er voor de verstandelijke gehandicapte geen plaats meer is?

Als we 'ja' op die vraag zeggen: hoe zouden we verstandelijk gehandicapten hun eigen plaats in onze kerkdiensten kunnen geven? Ook hen het idee geven, dat ze niet gemist kunnen worden? Welke middelen kunnen we daarvoor gebruiken, als het gaat om de gebruikte symboliek? Wat zijn de mogelijkheden, als we denken aan de verschillende werkzaamheden, die er in de kerk rondom de kerkdienst te verrichten zijn? Vaak worden voor verstandelijk gehandicapten 'aangepaste' diensten georganiseerd. Dat is jammer. Deze diensten hebben namelijk ook anderen wat te zeggen. Aan de andere kant is het goed de 'gewone' kerkdienst eens te bekijken op de mogelijkheden om de verstandelijk gehandicapte een plaats te bieden. De vorm die wij nu aan de kerkdienst geven, is niet heilig. De vorm mag er niet toe leiden, dat er voor groepen gemeentelieden geen plaats zou zijn. De praktische uitwerking van het principe, dat voor God alle mensen gelijk zijn, mag niet door de vorm van de kerkdienst onmogelijk worden gemaakt.”

Gewoon wonen: kan dat?

Drs. M.J.A. Egberts uit Apeldoorn is als orthopedagoog werkzaam bij de Stichting Philadelphia Voorzieningen (SPV). Hij zegt het volgende:

„Wie stelt de vraag naar de woonvoorziening en aan wie wordt deze vraag

gesteld? De positie van de ouders van verstandelijk gehandicapten verandert. Waren zij eerst de hulpvragers, die hun kind bij de poorten van het instituut afleverden, nu zijn zij de regisseurs van de zorg. Ouders kunnen dus steeds meer zelf bepalen hoe en waar hun kind gaat wonen. Samen met een aantal andere ouders kunnen zij zelf voorzieningen creëren en de begeleiding 'kopen' ze waar die het best gehaald kan worden. Deze ontwikkeling biedt vele mogelijkheden, een vooral ook als het gaat om identiteitsgebonden zorg. Je kunt als ouders vragen om een voorziening waarbij jouw levensovertuiging gedeeld wordt. Ouders kunnen ook voor een groot gedeelte het personeelsbeleid bepalen.

Er blijft wel een andere vraag: hoe zit het dan met het kind? Komt dat op deze manier ooit nog onder de vleugels van de ouders vandaan? Hoe zit het met de kwaliteit van de geleverde zorg? Wie bewaakt dat?

Er is ook weerstand tegen de groeiende invloed van ouders. Maar: zijn deze reacties wel eerlijk? Een vraag die zich opdringt, als je moet constateren, dat er maar weinig instellingen tot nu toe echt werk hebben gemaakt van een goed kwaliteitsbeleid. De eerlijkheid gebiedt ook vast te stellen, dat professionele zorgverleners moeten toekijken, als ouders andere keuzes maken voor hun kinderen, dan zij wenselijk achten. De veranderende vraag, als het gaat om wonen, staat niet op zich. Het is een uitdrukking van de veranderende positie van de ouders. Van een zorg, waarin de professionele zorgverleners de touwtjes in handen hadden, gaan we naar een zorg, waarin de ouders de regie in handen hebben.” *Duidelijk is dat op dit congres zowel levensbeschouwelijke als praktische en pedagogische vraagstukken rond de zorg voor verstandelijk gehandicapten aan de orde zullen komen. Het congres wordt op zaterdag 16 maart gehouden in het gebouw van de Baptistengemeente in Utrecht-Zuilen (Daelwijcklaan 3). De kosten bedragen 45 gulden/studenten 35 gulden (inclusief lunch). Opgave bij de VCPB, p/a Stichting Internationaal Christelijk Studiecentrum ICS, N.Z. Voorburgwal 96-1, 1012 SG AMSTERDAM, (020)-6257141.*

Bijbeltaal en reclame

J.J. Oostenbrink, Utrecht

Goed omgaan met en doorgeven van hetgeen God ons in zijn Woord zegt is geen eenvoudige zaak. Ook niet voor christenen. Misbruik van bijbeltaal en bijbelse uitdrukkingen is nog iets geheel anders. De vraag is alleen: Hoe gaan we dáár nu mee om? En: hoe reageren we daar op?

Niet alleen in Nederland

Reclame is de kurk, waar je zaak op drijft. Die heb je nodig; je kunt er niet buiten. Maar je bent natuurlijk niet de enige, die dat doet en dus moet je zien dat je eigen reclame er uit springt, de aandacht trekt. In dat opzicht zijn de reclamemakers van 'HIJ, Mannenmode b.v.' met hun laatste kerstreclamecampagne wel 'geslaagd'. Die trok wel aandacht. Wat van tevoren misschien niet helemaal was voorzien, was, dat leuzen als 'Hij is er ook voor u', 'Hij roept u tot zich' en 'Twijfel niet, Hij is er', gevolgd door een bepaalde aanbieding, in combinatie met het beeld van een jongeman in vrome houding met een glas-in-lood-raam als achtergrond bij velen walging en protest zouden oproepen. En dat HIJ Mannenmode zelfs van de reclame-code-commissie, waar toch wel zo het een en ander door de beugel kan, een onvoldoende kreeg. Zo zelfs dat ze besloten die campagne te stoppen. HIJ Mannenmode heeft zich, zo kon men in het officiële persbericht lezen, bij de uitspraak 'neergelegd'. Misbruik van bijbeltaal en bijbelse uitdrukkingen komt overigens niet alleen in Nederland voor. Het Belgische Ikea kon er ook wat van. Een vorig jaar daar verschenen reclamekrant, vooral gericht op de verkoop van diverse soorten lampen, begon op de voorpagina met het opschrift 'Zoekt gij het Licht?' (Licht met een hoofdletter). En op de binnenpagina werd gesproken over een 'Lichtbijbel' en werd verkondigd: „Bij Ikea vind je het Licht”. Op de achterpagina kon je zelfs lezen „Laat de kinderen tot Ikea komen” (De kleinsten mogen recht naar het Kinderparadijs). Ook het Belgische Ikea is na de daar tegen gerezen protesten gelukkig met die reclamecampagne gestopt.

Wat, zo kun je je als christen afvragen, beweegt de reclamemakers tot dergelijke keuzen? En hoe stel je je als christen daartegen op? Wat doe je er aan?

Waarom op zo'n manier?

Wat beweegt de reclamemakers er nu toe om deze duidelijk aan de bijbel ontleende uitdrukkingen op die manier te gebruiken? Natuurlijk is het zo, dat je om nog op te vallen in het oerwoud van al die reclame steeds gekkere dingen moet doen. Misschien was dat ook hier een van de beweegredenen. Maar dat is het niet alleen. Je kunt veronderstellen, dat de diverse uitdrukkingen uit de bijbel bij die reclamemakers nog wel bekend waren, dat

*In hun wereld
kwam God
als de Heilige
niet meer voor*

ze er ook vanuit gingen, dat het – vergeef me de uitdrukking – 'leuzen' waren, die bij de klanten nog wel herinneringen en misschien zelfs nog een positief beeld zouden oproepen. Dat ze daarom ook zouden blijven 'haken'. Dat ze daarmee veel christenen diep zouden treffen, laat staan Góds woord zouden misbruiken op een wijze, die op velen als lasterlijk zouden kunnen overkomen, kwam kennelijk in hun gedachten niet (meer) op. In hun wereld kwam God als de Heilige niet meer voor. Men was slechts op de 'spirituele toer'.

In zoverre kan de verschijning van deze reclame-uitingen typerend zijn voor een maatschappelijke en kerkelijke ontwikkeling. Een maatschappij waarin velen geheel buiten Gods Woord zijn opgegroeid, waarin velen, die dat nog wel deden, hun geloofsharp aan de wilgen hebben gehangen.

In zoverre zijn uitingen als hierboven genoemd symbolisch voor die ontwikkeling en vormen ze een expliciete bevestiging van

het secularisatieproces. Wellicht is er geen uitspraak waarin dat duidelijker tot uiting komt dan in het door 'HIJ Mannenmode' zelf na de uitspraak van de reclamecodecommissie gepubliceerde persbericht. Nadat men zich eerst nog eens verontschuldigd had bij „die mensen die zich door de campagne gekwetst voelen” kon men lezen „Het spijt ons bijzonder dat de knipoog naar de feestcollectie voor bedoelde mensen niet wordt opgepakt. HIJ is er echter, mede gezien de vele positieve reacties, van overtuigd dat een overgroot deel van het publiek deze knipoog in de campagne wel begrijpt en wenst iedereen prettige kerstdagen en een voorspoedig 1996.” (einde citaat).

Klanten, zo komt een en ander over, willen we natuurlijk niet kwetsen, laat staan kwijtraken en voor de rest moet je niet zeuren. Het ging (slechts) om 'een knipoog naar de feestcollectie'.

Onze reactie

Nu is het wel zo, dat de wijze waarop je als christen daarop reageert en kunt reageren, voor je zelf vaak iets onbevredigends heeft. Je bent verantwoordigd. Je kunt je voornemen een klacht in te dienen en wellicht ook om bij een zaak, die op een dergelijke wijze reclame meent te moeten maken, te protesteren en zelfs om daar nooit

meer iets te kopen. Maar als het goed is zou je ook op een andere wijze willen reageren. Om al die mensen, waarvoor Jezus Christus een gepasseerd station lijkt te zijn toch duidelijk te maken: HIJ is er, ook voor U. Maar dan wel in die heel andere, die goede betekenis.

Wat die klacht betreft behoeven onze verwachtingen ook niet erg hoog te zijn. Zelfs al heeft die klacht een 'positief' resultaat, zal dat toch weinig bevredigend zijn. Bij voorbaat al niet. Omdat Góð daarin geen recht wordt gedaan.

Tegen de reclamecampagne van HIJ Mannenmode wérden bezwaren ingediend, o.a. door de Reformatorisch

'een knipoog naar de feestcollectie'?

Maatschappelijke Unie. In een poging die reclamecampagne tegen te gaan door die te toetsen aan de reclamecode. Alleen, eerbied voor Gods naam en werk komt dáár niet aan de orde. Bij de reclamecodecommissie gaat het er om en kan het er ook slechts om gaan of die uitdrukkingen in strijd waren 'met de eisen van goede smaak en fatsoen' en/of ze 'nodeloos kwetsend' zouden zijn.

Blijkens de uitspraak van de reclamecodecommissie was er geen strijd met eisen van goede smaak en fatsoen. Wel zou er sprake zijn van nodeloos kwetsende reclame-uitingen. Omdat de teksten „in combinatie met de daarboven staande afbeeldingen van een jongeman die een vrome houding aanneemt tegen de achtergrond van glas-in-lood (kerk)ramen een rechtstreeks verband leggen met Christus.”

Velen, zo luidde het oordeel, worden daardoor alsmede door het feit dat de naam van adverteerder dubbelzinnig wordt gebruikt in hun religieuze beleving geraakt. Dat klemde temeer, aldus nog steeds de commissie, omdat de uitingen in de weken voor Kerstmis openbaar zijn gemaakt.

Om een juiste inzet

Het is een goede zaak dat er aan deze reclame-actie een einde kwam. Niet zozeer omdat christenen zich daardoor gekwetst werden – dat is niet zo belangrijk en zal in een geseculariseerde maatschappij wel vaker voorkomen – maar omdat in de reclame-campagne Gods naam en Zijn werk in geding was. De Naam van Hem, die er echt ook voor u is.

Boekbespreking

Gehoorzamen uit dankbaarheid

Ze zijn onder ons al bekend, de stevige vierkante boekjes geschreven voor kinderen vanaf 10 jaar door Inge de Visser-Oostdijk. Het eerste deeltje ging over de kerkdienst ('Ga je mee naar de kerk?') en daarna verschenen deeltjes over het Onze Vader ('Bid je mee het Onze Vader?') en de 12 Artikelen ('Zeg je 't mee in geloof'). Nu is er een deel verschenen over de Tien Geboden: 'Doe je mee uit dankbaarheid?'. De titel van dit boek geeft duidelijk de tendens van de inhoud weer. De wet is ons niet gegeven om voortdurend te horen 'je mag niet', maar om ons te leren wie de HERE is en hoe we Hem onze dankbaarheid kunnen tonen door ons aan Zijn leefregels te houden. De schrijfster legt de Tien Geboden heel duidelijk en concreet uit aan de hand van de catechismuszondagen 34 tot en met 44, die in een moderne vertaling achter in het boek afgedrukt staan. Omdat de Heidelbergse Catechismus veel praktische aspecten van de Tien Geboden aanhaalt en de schrijfster bij de uitleg daarvan veel voorbeelden gebruikt uit het dagelijkse leven van het kind, is het een boek geworden met wel 50 bladzijden tekst. Elke tekstpagina wordt bovendien nog duidelijker gemaakt door een pagina met de bekende zwart-wit illustraties van Jannie Groen-Meyering. Al met al een boek waarin behoorlijk veel te lezen en te kijken valt. Wil dit boek goed tot zijn recht komen, dan is het aan te bevelen om het bladzijde voor bladzijde samen met het kind door te nemen en te bespreken. Het is bijvoorbeeld heel geschikt om aan tafel ter afwisseling van de kinderbijbel te lezen of om te gebruiken bij het naar bed brengen, (als dat tenminste nog gebeurt bij het kind van 10 jaar). Dit boek kan ik van harte aanbevelen. Ouders koop het en doe er iets mee opdat, zoals Inge schrijft, uw kinderen 'de HERE er beter door leren kennen en van Hem gaan houden en vanzelf mee gaan doen uit dankbaarheid'.

Inge de Visser-Oostdijk: 'Doe je mee uit dankbaarheid'; uitgave: De Vuurbaak, Barneveld. Prijs f 22,50.

M. Vrijmoeth-de Jong, Zwolle

Lezen uw tieners zelf uit de Bijbel?

In vrijgemaakte kring is men enige tijd geleden begonnen met de uitgave van een serie van 6 dagboekjes voor de leeftijdsgroep van 10-18 jaar. Ds. J. Borgdorff, vrijgemaakt predikant te Alphen aan den Rijn, de heer J.J.D. Baas, basisschooldirecteur, en mevrouw I.J. Oudes, medewerkster bij De Vuurbaak, voeren samen de redactie. Nog niet zo lang geleden verscheen het eerste deeltje en nu ligt deel 2 al in de boekwinkel. In deel 1 kwamen bijbelgedeelten ter sprake over de reis van God met Zijn volk vanuit Egypte naar de berg Horeb. In dit tweede deeltje wordt gesproken over de reis van Israël vanaf de Sinaï naar het land Kanaän. In 83 korte stukjes gaan de schrijvers steeds uit van een situatie uit het leven van de jongeren van elke dag. Er moet een bijbelgedeelte gelezen worden en daarna wordt dat uitgelegd en toegepast

op de geschetste levenssituatie van het kind. Met de uitgave van deze serie wordt volgens de redactie voorzien in een behoefte. Er is op de markt van de dagboekjes veel evangelisch materiaal, waarvan soms de diepgang wat ontbreekt. Aan de andere kant zijn er boekjes uit de wat 'zwaardere' hoek, die gebaseerd zijn op de Statenvertaling.

Redactie en uitgever hebben in de eerste plaats vrijgemaakte jongeren op het oog, maar er kan niet gezegd worden dat de serie exclusief voor hen geschreven is.

Ook in Nederlands Gereformeerde kring wordt regelmatig de vraag gesteld naar bruikbaar materiaal voor de jeugd. Daarom zijn we blij met de uitgave van deze serie en in het bijzonder van dit boekje voor 10-12-jarigen. De schrijvers zijn erin geslaagd kort en bondig en bovendien dicht bij de belevingswereld van het kind te blijven. In deze tijd, waarin het nodig is bewust en met grote regelmaat te werken aan de geloofsopvoeding van onze jeugd, zijn we blij met elk boekje, dat daarbij kan helpen. Aanbevolen!

'Op reis met God', deel 2. Dagboek voor jou, 10-12 jaar. Uitgave: De Vuurbaak, Barneveld. 94 pagina's, prijs f14,75. ISBN 90 5560 0024.

M. Vrijmoeth-de Jong, Zwolle

Dagsluitingen voor Heilige Landlopers

Bij een reis door Israël horen passende dagsluitingen. Jan Esveldt en Henk Fonteyn bundelden enkele van die passende teksten. Ik ken de auteurs niet en het boekje vermeldt ook niets over hen. Wel was ik vanwege de titel geïnteresseerd, omdat ik zelf ook in die branche zit! Welnu, handig is het boekje zeker. Vanaf de eerste dag in Jeruzalem via de oever van het meer van Galilea is precies voorzien in passende teksten. Zelfs een heenwijzend woord, voorafgaand aan de Bonte Avond, ontbreekt niet! En wat dacht u van: „Deze dagsluiting kan verbonden worden aan de dag, waarop het reisgezelschap in de Dode Zee heeft rondgedreven”. Tekst: Matteüs 5:13-16! Kijk, dominees zijn meestal te eigenwijs om dagsluitingen van anderen voor te lezen, en dat geldt voor mij dus ook. Maar het is wel aardig om, lezend in zo'n boekje, stukken van je eigen reis weer in gedachten te krijgen. Echt betrouwbaar is het boekje niet. De Sadduceeën heten er vrijzinnig en ze zouden uitsluitend de eerste vijf bijbelboeken als Heilige Schrift hebben aanvaard. Terwijl ze eerder behoudend waren en weigerden om naast de geschreven Bijbel ook de mondelinge Halacha te erkennen. En bij Qumran laten de auteurs allemaal rollen papier uit de bekende kruiken tevorschijn komen, maar dat zal toch eerder perkament geweest zijn. Ik meen dat een van de vinders er destijds zelfs een aardig tasje van wilde laten maken! Maar goed, wie de bedevaartplaatsen wel eens langs geweest is, die weet dat de verhalen daarover tóch al niet altijd even betrouwbaar zijn. Zeker als het over Qumran gaat.

N.a.v. Jan Esveldt en Henk Fonteyn, Dagsluitingen voor 'Heilige Landlopers', 48 pag., f 9,90. Merweboek Slidrecht.

W. Smouter, Breukelen

Het feest van 'The holy city'

C.P. Plooy, Ede

**In Israël wordt luisterrijk her-
dacht, hoe 3000 jaar geleden
koning David Jeruzalem op de
Jebusieten veroverde en tot zijn
koninklijke residentie verhief.
Een historisch feit dat het her-
denken waard is!**

Overigens zullen wij de enigen niet zijn, die zich afvragen of de huidige situatie in Israël zo'n luisterrijke viering wettigt. Ook velen in Jeruzalem zelf zetten daar hun vraagtekens bij. Dat doet ondertussen niets af van de gedenkwaardigheid van het feit zelf. Sinds de dag immers dat koning David, voorvader van de Messias, Jeruzalem binnentrok, heeft dat onaanzienlijke bergstadje een rol gespeeld in de heilsgeschiedenis en wordt ze zelfs 'de heilige Stad' genoemd. Hoevele psalmisten en profeten hebben sindsdien haar weg niet begeleid en haar lof bezongen? Is er dan ook voor óns geen reden om Davids verovering van de stad der Jebusieten te herdenken – sindsdien immers de voorafbeelding van 'het Nieuw Jeruzalem'?

Tactische keuze

In slechts 3 verzen van 2 Sam. 5 wordt een uiterst beknopt verslag van de verovering van Jeruzalem gegeven. David was toen ± 6½ jaar koning in Hebron, in het Zuiderland. De stammen in het zuiden waren de eersten om de gezalfde des HEREN als hun koning te erkennen. De stammen in het noorden voelden zich nog te sterk verbonden aan het huis van Saul om zo maar ineens op David over te schakelen. David heeft hen niet geforceerd tot die keuze. Hij heeft hen de tijd gegeven en deed tenslotte zelf een wijze keus van een residentie, die bij alle stammen instemming zou kunnen vinden: dat onbetekenende bergstadje, ergens tús- sen de zuidelijke en de noordelijke stammen in. De stad van de Jebusie- ten lag immers binnen geen enkele stam van Israël. De Jebusieten hadden nog altijd als Kanaänieten hun zelf- standigheid tussen de stammen van Israël weten te handhaven. Davids keuze van Jeruzalem als zijn residentie was dus wel bijzonder tactisch. Zo kon immers geen enkele van de 12 stam- men zich bevoorrecht óf gepasseerd voelen. En vanuit Jeruzalem kon David

zijn koningschap van lieverlee uitbrei- den over gehéél Israël. Zo kan Jeruza- lem worden een stad van samenbin- ding en eenheid, de stad van Israëls shalom!

Uiteraard waren de Jebusieten bepaald niet ingenomen met Davids plannen. Niet minder dan hun zelfstan- digheid stond op het spel en ze heb- ben zich dan ook krachtig verzet, zij het meer met woorden dan met daden. Ze hebben David met sterke taal gewaarschuwd: „Het lukt u nooit onze stad binnen te komen; onze stad ligt hier veilig en wel, bijna onbereikbaar, in de bergen; onze situatie is uitermate voordelig voor ons en nadelig voor u.” En ze voegen er honend aan toe: „Zelfs al bestond onze verdediging uit

grondige afkeer van alles van al het mismaakte en misvormde

louter blinden en lammen, dan zouden díe u nog kunnen tegenhouden! U komt er nooit in! Vergeet het maar.” „Nooit zullen Davids vaandels wappe- ren op de hoogste punten van Jeruza- lem!” Dat is dus het laatste woord van de Jebusieten: David komt hier nooit binnen! De overmoedige hoontaal van een toch niet helemaal gerust hart. En dan komt er zo onmiddellijk achter- aan: „Maar David veroverde de burcht Sion, dat is de stad Davids.” De stad van zijn keuze is toch zijn stad gewor- den. De stad van Gods keuze tevens! Want de naam Jeruzalem zal nooit meer uit de heilige geschiedschrijving, uit psalmen en profetieën verdwijnen. Ja, zelfs op de nieuwe aarde zal de naam van Jeruzalem teruggevonden worden! Men heeft wel een parallel getrokken uit Ezechiël 16, het verhaal van het te vondeling gelegde meisje, dat door de HERE gevonden wordt en opgenomen, meegenomen en aange- nomen, opgevoed en grootgebracht, tot ze de mooie bruid wordt van Hem die haar met zoveel liefde altijd had omringd: Israël, zo klein van kracht, Jeruzalem, een onooglijk bergstadje – groeit uit tot de bruidstad van het laat- ste Bijbelboek! De gouden stad met de paarlen poorten, the Holy City! Zou er onder deze profetische belich- ting ook voor óns geen reden zijn tot herdenking van wat 3000 jaar geleden

gebeurde, toen David de stad van zijn keus en van Gods keus met Gods hulp mocht innemen? Hoe dat toeging lezen we, al weer erg beknopt, in de tekst van 2 Samuël. Daarbij heeft een ondergrondse watergang, door Davids mannen ontdekt, een rol gespeeld. Onder leiding van de dappere Joab zijn ze via die watergang de stad bin- nengekomen. En op deze manier werd de overmoedige Jebusieten hun hoon- taal tegen de gezalfde des HEREN betaald gezet.

Blinden en lammen

Maar daarmee hebben we onze tekst nog niet uitgeput. Het valt op hoe de bijbelschrijver maar kort de bocht omgaat in zijn verslag van de inname van de stad – en veel meer woorden besteedt aan wat de Jebusieten tegen David en David tegen de Jebusieten gezégd hebben. Daarom willen we daarop nog terugkomen en dieper ingaan.

Wat zeiden de Jebusieten ook al weer toen ze David hoonden? „U komt hier nooit binnen – blinden en lammen zou- den u nog tegenhouden.” En hoe reageerde David daarop? Hij zal het wel niet tegen de Jebusieten zo gezegd hebben, maar tegen zijn eigen mannen: „Wie de Jebusieten wil ver- slaan moet via de watergang binnen- dringen. En wat die lammen en blinden aangaat – daar heb ik een grondige afkeer van.” De bijbelschrijver voegt er dan aan toe: „Zo is het gezegde ont- staan: blinden en lammen mogen er niet binnen komen.”

Merken we wel hoe hier de hoontaal van de Jebusieten helemaal ónge- keerd wordt? Wat zij tegenover David gehoond hebben, keert als een boe- merang terug op het hoofd van de blinden en lammen die zo makkelijk David buiten de stad zouden houden! Als het later een gezegde wordt onder Israël: blinden en lammen komen er niet in... wáár komen ze dan niet in? De oude Statenvertaling heeft: niet in het huis. Goslinga vertaalt in zijn Commentaar en Korte Verklaring: in huis, en houdt het algemeen. Andere uitleggers den- ken hier aan het Huis des HEREN, de Tempel, die later in Jeruzalem zal ver- rijzen. Het is één van de regels voor het Tempelverkeer, dat blinden en lammen daar geen dienst mogen doen, ook al zijn ze van priesterlijke afkomst. Misschien ligt hier ook de ver- klaring waarom een man als Jeremia,

die toch van priesterlijk geslacht was, nooit als priester gediend heeft: wellicht had deze man met zijn priesterlijk hart een lichaamsgebrek, een handicap, die hem de tempeldienst voor Gods heilig aangezicht onmogelijk maakte (verg. Lev. 21:18 e.v., Jer. 1:1). En waarom? Wel: de heiligheid van God gaat uit naar de volkomenheid, de héélheid, zonder gebrek!

Heelheid in Gods schepping

Allicht wordt ons nu ook duidelijk – waar we ons stellig al aan gestoten hebben – dat David een hartgrondige afkeer heeft van lammen en blinden! Wat klinkt ons dat hard en wreed in de oren! Hoe kan de bijbelschrijver dat zo maar neerschrijven over de man naar Gods hart? Maar juist dáárom kan dit van David gezegd worden: als man naar Gods hart en naar Gods beeld heeft hij net als zijn God een grondige afkeer van álles wat aan de schone schepping gebroken is en misvormd en gebrekkig. Dat is de eer van onze Schepper te na! Heeft Hij niet van alles wat uit zijn handen kwam gezien en gezegd, dat het 'zeer goed' was? Hoe is het sindsdien geworden! Geen wonder dat God – én de man naar zijn hart – zo'n grondige afkeer heeft van alles van al het mismaakte en misvormde. Dat mogen we toch niet hard van God en wreed van David vinden! Is het niet veeleer een bewijs van gevoeligheid als mensen lijden onder de gebrokenheid en húnkeren naar de heelheid in Gods schepping?

Dat koning David waarlijk geen hard

Moeten en mogen wij niet getuigen van het nieuwe Jeruzalem?

en wreed man was kunnen we immers weten uit het verhaal van Mefiboseth, de zoon van Jonathan, die ten gevolge van een ongeval als kind al aan beide voeten verlamd werd.

Hoe heeft koning David zich na de dood van Jonathan niet ontfemd over die zwaar gehandicapte zoon van zijn boezemvriend: Mefiboseth was dagelijks 'gast aan tafel' in het paleis (2 Sam. 9:1-7)!

David is niet minder barmhartig voor lammen en blinden, dan God zelf, die zijn eigen Zoon naar Jeruzalem zond om lammen en blinden te genézen in de Tempel, op de dag van zijn intocht in Jeruzalem (Matth. 21:14). Die van Gods Huis een rovershol maakten joeg

Hij naar buiten – maar de lammen en blinden genas Hij en haalde Hij naar binnen! Zeker, deze Davids Zoon zegt het zijn vader na: „Lammen en blinden komen er niet in” – en daarom genéést hij hen, maakt hun lichamen héél en zet zó de poorten van Gods Huis en Tempelhof voor hen open! Pas nadat we aan onze ellende ontdekt zijn, mag en kan ons de verlossing overkomen! Is het niet om stil van te worden? Maar tegelijk ook om er luide van te zingen: „Hosanna de Zoon van David, de Verlosser van Israël!”

Wederoprichting

Denken we niet onwillekeurig hierbij ook aan de wederoprichting van de verlamde man bij de tempelpoort, genaamd de Schone? Verlamd van zijn geboorte af aan ontsierde hij toch in feite de Schone Poort van de Tempel! Hij lag er buiten en kwam er niet in! Maar in de naam van Jezus Christus door Petrus weer opgericht loopt hij zo maar de Tempel binnen! Door het Sanhedrin ter verantwoording geroepen getuigt Petrus van 'de wederoprichting aller dingen', het volledig herstel van alle dingen! Door de grote Davidszoon, Jezus Christus (Hand. 3:2,7,8,21)! Als het huidige Israël in onze tijd Hem zó eens mocht gaan erkennen en bejubelen!

3000 jaar geleden – dat wordt nú in Jeruzalem herdacht en gevierd. Maar hoe? In een verdeeld Israël en in een verdeeld Jeruzalem, waar joden en Palestijnen elkaar elke vierkante meter betwisten. Waar elke dag de slachtoffers vallen van geweld en terreur. Wat moet dat voor een feest worden? Kunnen wij dat meevieren? Moeten en mogen wij niet getuigen van het nieuwe Jeruzalem? Moeten wij, in plaats van ons te verliezen in herinneringen aan 3000 jaar geleden niet uitzien naar de machtige komst van de enige en ware Messias, de Stichter van het Jeruzalem dat bóven en van bóven komt, de Verlosser van Joden en christenen, van islamieten en heidenen – de Wederoprichter van álle dingen, en de Heler van al het verbroke? Dan staan de poorten van de Stad Gods naar álle kanten open en de eer en heerlijkheid der volken zal daarbinnen komen!

Neen, zoals het nú is en wij nú zijn, komen we er niet in, maar gereinigd door het bloed van het Lam en geheeld door de Geest van Christus zullen we in de Grote Naam van de Heilige God van harte welkom geheten worden: „Ga in tot het Feest van uw Heer!” Het feest van de Holy City!

Terloops

Coba

Een paar weken geleden overleed Coba. Ze is bijna 76 jaar geworden. Ze stierf in haar slaap. Een mooie dood, zeggen we dan. Ik leerde Coba kennen, toen ze huishoudster werd bij de weduwe, waarover ik ruim een jaar geleden geschreven heb en die ze in het dorp 'de juffrouw' noemden. Misschien herinnert u zich dat nog wel.

Je ontmoet in je leven mensen aan wie je nooit meer terug denkt. Met Coba was dat anders. Toen 'de juffrouw' overleed werd na een tijdje het contact tussen Coba en mij verbroken, maar daarna hebben we thuis nog vaak over haar gesproken. En dat zal in de toekomst ook nog wel het geval zijn. Coba had iets.

Coba heeft zo'n 40, 50 jaar voor oude, vaak zieke, mensen gezorgd. Op sommige adressen was ze meer dan 15 jaar. Ze was ongetrouwd, was blijmoedig van aard en reed tot het laatste toe in een auto. Ze had veel vrienden; dat bleek wel toen ze begraven werd. Het was een 'grote' begrafenis. Zwaar werk kon ze niet doen, want ze had al jaren maar één long. Ik weet niet hoe ze er toe gekomen is alsmaar voor oude mensen te zorgen. Misschien is ze er zo maar ingerold. Ik denk, dat ze het als een soort roeping heeft gezien.

Coba was tegen verzekering en ook tegen de a.o.w. Ze heeft gespaard voor haar oude dag en een paar keer kreeg ze een erfenis van dankbare 'klanten'. Na haar laatste 'dienst' heeft ze maar kort van de rust kunnen genieten. Ze heeft nauwelijks tijd gehad om op adem te komen.

Van tijd tot tijd praatte ik met Coba over het geloof. We werden het nooit eens. Coba durfde zich geen kind van God te noemen. Er zijn er immers veel geroepen, zo zei ze, maar weinigen uitverkozen. Zo dacht ze en ze meende het oprecht. Van huis uit zat deze gedachte er al wel een beetje in, maar later heeft ze er heel bewust voor gekozen zó te geloven...

Voordat ze begraven werd, sprak er een ouderling, in het rouwcentrum en bij het graf. Het duurde wat lang, maar vooruit. Over Coba werd alleen gezegd, dat ze altijd haar benen onder anderens tafel had gestoken, omdat ze van de ene 'dienst' naar de andere ging. Ik denk, dat ze daar geen moeite mee heeft gehad. De ouderling sprak over Saul en David en tenslotte over het verlossingswerk van Jezus. Daarin was hij duidelijk, maar even duidelijk was, dat Jezus wel betaald heeft, maar niet voor iedereen. En zo haalde die ouderling Jezus even dichtbij, maar maakte hij meteen weer afstand. Was het ook voor Coba? Die vraag bleef open. De zelfverzekerdheid straalde van de ouderling af. Hij wel, Coba niet? Dat gaat er bij mij niet in. Ze was zo trouw, wat heeft ze veel met en voor anderen geboden. Het was misschien niet helemaal goed, maar ze meende het. En God heeft toch maar een half woord nodig?

P.C. van Wijk, Zaltbommel

'Hoe krijgen we de gemeente missionair?'

K.B. Holwerda, Ede

**Op de coetus, de bijeenkomst van predikanten, emeriti en hun partners, hield ds. K.B. Holwerda uit Ede op 28 november 1994 een verhaal over 'de missionaire gemeente'. Dege-
nen, die dat verhaal beluister-
den, hebben er bij hem op aan-
gedrongen dat verhaal in
'Opbouw' te laten publiceren.
In dit en het komende nummer
is het dan (eindelijk) zover.**

Impressie

Op één willekeurige dinsdagavond vergast de NCRV haar kijkers in Rondon Tien op een gesprek olv. Violet Valkenburg over toekomstvoorspellen. Trekpleister is Sjoukje Hooi-
maayer (dokter Lidy uit 'Zeg 'ns A'). Zij wordt geflankeerd door een stel voor de TV opgepoetste en -getutte dames die overigens niets anders zijn dan waarzegsters en tovenaressen. Dat is gewoon.

Moet kunnen. De kijker die daar weinig voor voelt, zapt verder en komt van de regen in de drup bij Tineke de Nooij op RTL4, die een occult programma heeft, compleet met een tempel vol oosterse afgoderij. Bij verder zappen blijkt nog een Nederlandstalige zender een religieus verhaal te bieden onder het kopje denksport. Intussen had Avro's televisier al de nieuwste sekte voor het voetlicht gebracht, die jonge mensen losweekt van hun ouders en achtergrond, om de zoveelste louche 'leider' te volgen. Almaar stamelende jongelui, skanderend dat ze met Jezus verenigen, en de Heilige Geest loven.

Waarom deze impressie? Om de zin-
nigheid van de vraag van vanmorgen te onderstrepen. Veel landgenoten leven, zeggen ze, praktisch god-loos, neutraal, objectief, wetenschappelijk gezond etc. Vergis u niet. Het zoeken naar wat verborgen is, gaat intens voort, nu uitdrukkelijk buiten God om. En men gelooft, omdat men zich van de betutteling door de levende God

ontdoet, zelf nog in zijn onbevooroor-
deeldheid ook.

Er is dus bepaald wel werk aan de winkel voor een missionaire gemeente.

Is dat maakbaar?

Komt direkt de vraag of een gemeente, de gemeente van welke wij lid zijn b.v., *door ons missionair te maken is*. Mij dunkt van niet. Het is een zaak van de gezindheid van het hart, die onlosmakelijk verbonden is met de eigen totale overgave aan God die we 'beking' noemen. Werk en geschenk alzo van de Heilige Geest. Wij kunnen dat niet 'maken', maar er wel iets aan doen.

Wat er te doen is, is iets uitstralen van de gezindheid van Christus. Want ons volk is bezig verloren te gaan aan de

iets uitstralen van de gezindheid van Christus

oude en nieuwe afgoden. Verder kunnen we denk ik wat randvoorwaarden bevorderen, waardoor bewust levende christenen hun (onze) verantwoorde-
lijkheid met overtuiging dragen. Daar-
onder prediking en eredienst, en de leerdienst in welke vorm dan ook. Want *toerusting*, zowel met diepga-
vende kennis van het getuigenis van de Schrift, als met die van wat er in onze verwarrende wereld gaande is, is wat de christenen nodig hebben.

Een paar punten die daarbij komen kijken.

Wat heeft echt ons hart?

Een van de dingen die ons het meest teisteren is, dat *we qua gevoel jaloers zijn op de goddelozen*, Psalm 37, vgl. Psalm 36.

Zeker, ik generaliseer. Maar vraag een willekeurig schoolkind naar wat hij goed vindt. Tien tegen één krijg je te horen dat mensen zonder God meer en leukere dingen mogen en kunnen dan wij. Catechisatie nou goed dan, maar sporttrainen, dát is pas van belang!

M.i. is het bij ons volwassenen niet

anders. We hebben vaak het gevoel dat het goede van ons leven zich afspeelt in het circuit dat we gemeen hebben met ongelovigen. En bovendien, dat zij doordat ze geen restricties hebben op grond van Gods geboden, van dat goede (leuke, prettige) meer hebben dan wij.

Dat geeft een gevoel dat we dingen om te genieten mislopen door de dienst van God, opofferen moeten voor God. Kerk en geloof is dan dus de partij die offers vraagt, en dat is in onze samenleving altijd de onpopulaire partij. *Dat het goed is, nabij God te zijn*, en dat pas vandaaruit het hele leven, inclusief sporttraining, vakantie e.d. volle glans krijgt is dunkt me één van de wezenlijke dingen die de kerk vandaag – uitzonderingen daargelaten – is kwijtgeraakt.

Ik zeg er gelijk bij dat je dat niet betert door obligate *blijdoenerij* over God. De psychologisch geschoolde mens van vandaag weet teveel over beïnvloeding dan dat hij daarin trapt. Bovendien doet dit de dienst van God geen recht.

De HERE zegent die het bij Hem zoeken, zonder twijfel. Maar meestal houdt dat niet in dat ze een leuk en makkelijk leven hebben. Wij moeten door veel verdrukkingen binnengaan in het Koninkrijk, – wie van ons weet daar niets van? Een maatschappij die moeilijkheden vermijdt, en noodzakelijke ingrepen ontloopt, – denk maar aan de politiek en de staatsfinanciën en de moraal van de mensen daartegenover – heeft een hoge drempel van tegenstand tegen de HERE. Die kun je niet ontlopen als je bij Hem hoort.

Ik vind dit ook altijd weer het oneerlijke in sommige 'evangelische' reclame: als je bij de Heer hoort, worden je zonden vergeven, je noden opgelost, je hoeft nooit meer bang te zijn, en je zult een overwinningsleven leiden. Het eerste is waar: je zonden worden vergeven. En als je de hand van de Here elke dag opnieuw vasthoudt en -grijpt, vernieuwt Hij door zijn Geest je leven. Maar dat betekent wel vaak nood en strijd, en ook wel angst, al verlost God

daar soms ook van. En overwinnen is er pas bij als Christus terug is.

Het doel van dit leven

Dan kom ik aan het doel van dit leven. Laten we heel eerlijk zijn: dat is toch voor veel mensen vandaag: lang, leuk, lekker en makkelijk leven. Er is een *idealismeloosheid* in onze cultuur zoals er nog nooit en nergens ter wereld is geweest. Zelfs heidense culturen hadden idealen, waarvoor een mens geloofde te bestaan. Wie de enige ware God kenden, wisten daar natuurlijk helemaal van. Als God je Redder is, en Jezus de Heelmeester kan dat niet anders. Wie bij Hem hoort krijgt een taak met Hem mee: er zijn voor God en zijn rijk, de evangelieverkondiging, de dienst aan de ellendige nabij en ver, – er zijn voor de ander, je gezin, je vak, je werk, je ambt, je roeping. Maar dat is vandaag praktisch voor velen een vloek.

Het doel van het leven is het onverzadigbaar genieten voor mijzelf. De leeglopende illusie waaraan de wereld verloren gaat. Ik kan niet anders zien dan dat daartegenover de *heerlijkheid van het Koninkrijk* verkondigd en betracht moet worden. Heel eerlijk, met vermelding wie je je dan tot vijand maakt, en dat dat allerlei verdrukking zal kosten. En met uitstalling van wat de Here je teruggeeft.

Ontvangen boeken

Drs. W. Kats,

Leven in het licht;

voor bijbelstudie en meditatie over de brieven van Johannes.

72 blz., f 8,45 Uitg. Filippus, Arnhem

Ds. M.R. van den Berg e.a.,

Omgaan met traditie;

Amersfoortse studies no. 18

54 blz., f 9,95 ISBN 9050305191

Uitg. J.J. Groen en Zoon – Bijbel en wetenschap

Drs. R. Lieffijn e.a.,

Ontwikkelingsproblemen bij tieners;

Amersfoortse studies no. 19

48 blz., f 9,95 ISBN 9050305180

Uitg. J.J. Groen en Zoon – Bijbel en wetenschap

Drs. H.R. Murris,

Ecologie en rentmeesterschap;

Amersfoortse studies no. 20.

72 blz., f 14,95 ISBN 9050305172

Uitg. J.J. Groen en Zoon – Bijbel en wetenschap

Verkenning in een nieuw jasje

H. Algra, Den Helder

De Stichting Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk geeft het maandblad 'Verkenning' uit. Onlangs verscheen het eerste nummer van de 24e jaargang. Met een nieuw jasje en in een nieuwe kleur. Het blad ziet er aantrekkelijk uit. De uitgever is erin geslaagd om het blad prettig te laten ogen. Ongetwijfeld in nauwe samenwerking met Jacob Wubs, die de lay-out voor zijn rekening nam.

Past God in jouw relatie?

Op de foto op de omslag zien we een verliefd stelletje. Daaronder de vraag: Past God in jouw relatie? Nu de binnenkant nog: wat is het antwoord? We vinden twee vraaggesprekken met jongeren. Yvonne wil haar Hans niet in de steek laten. „Hij is toch ook een schaapje van God?”

De relatie is niet gemakkelijk. „Als ik het over mocht doen zou ik veel kritischer zijn en bewust kiezen voor iemand die wél gelooft.”

Mark maakte het na 3 maanden uit met Ellen. Hij was op bezoek geweest bij een gemeentelid dat alleen naar de kerk gaat, omdat haar man niet mee wil. Het bevestigde hem in het idee dat zo'n gemengde relatie moeilijk is. Mark: „Ik wil een relatie met z'n drieën en niet met z'n tweeën”.

Alleen al vanwege deze beide bijdragen zou dit nummer van 'Verkenning' verplichte lectuur moeten zijn in ieder gezin met opgroeiende kinderen. En in het nummer van februari volgt nog meer....

Bijbelstudie en actualiteit

De bijbelstudie in dit nummer is van de hand van Ds. J. van Atten.

De heldere studie geeft een inleiding op de brief van Paulus aan de Romeinen. De toegevoegde discussievragen vergemakkelijken het gesprek. Naast deze bijbelstudie (actueel en historisch) staat de redactie van 'Verkenning' ook op een andere manier midden in de wereld van deze tijd. Zo schreef Jan Bruinenberg een bijdrage over 'keuzes maken in de popmuziek'. We weten natuurlijk wel dat dat moet,

maar als je goede muziek hoort, vergeet je maar al te gemakkelijk je kritische gevoel. En dan blijkt dat je soms naar teksten luistert die echt niet door de beugel kunnen. Aan de andere kant wijst de auteur op een opmerkelijke ontwikkeling: gospelmuziek aan de rand van de hitparade....

Onder de titel 'Use your brains' beëindigt Freek Boekelo een serie bijdragen over de vraag of je je verstand op nul moet zetten als je een gelovige bent. Deze keer gaat het overigens niet over verstand, maar over religieuze ervaringen. Opnieuw: helder geschreven.

En nog meer...

Naast deze inhoudelijke bijdragen vinden we in 'Verkenning' ook het vertrouwde nieuws over hulpacties, een meditatie van de hand van de voorzitter (ds. Fred Blokhuis), enkele boekbesprekingen en verenigingsnieuws. Het eerste nummer van de nieuwe jaargang is compleet en goed leesbaar.

Het jongere broertje (of zusje?) van 'Opbouw' mag er zijn!

Abonnement: f 27,50 per jaar.

Opgave bij: Joke Vos-Niewold, Wittgensteinlaan 347, 1062 KJ Amsterdam, (020)-615 37 70

Wederom vakantie- bijbelweken in Roemenië

Wie herkent dat niet, dat gevoel dat je soms bekruipt als je zendingsverhalen leest of je ziet het op de tv, een reportage over mensen die huis en haard opgaven om ontwikkelingswerk te gaan doen.

Je hoort van het uitdelen van bijbels in Rusland en andere Oostbloklanden. Ach, je moet natuurlijk nuchter zijn, want God heeft ons niet allemaal geroepen om op die manier het evangelie uit te dragen, maar toch...

Zo begon in juni ons artikel in Opbouw voor het project VWB 1995. Graag zouden we dit in '96 een vervolg geven.

Concreet zien de plannen er nu zo uit. In de komende zomer hopen we DV weer meerdere VBW te begeleiden. Ons streven is om met meerdere groepen vakantie bijbel weken te organiseren op verschillende plaatsen in Roemenië.

Wat is een Vakantie Bijbel Week

Een VBW is erop gericht om gedurende een aantal dagen achter elkaar kinderen uit te nodigen en hen op een zeer ontspannen manier, met veel creativiteit te vertellen over de liefde van God. Voor veel 'onkerkelijke' kinderen is de drempel naar zo'n club kleiner, dan naar de club van de kerk. Voor kinderen in een voormalig Oostblokland is zoiets een echt feest. Wij denken dan dat het een bijzondere mogelijkheid is om hen van God te vertellen.

De kinderen in dit soort landen zijn nog niet zoveel gewend en daarom komen er velen uit nieuwsgierigheid. In zo'n periode wordt een thema gehanteerd, waar elke dag mee gewerkt wordt.

Dit jaar gaat het over wie Jezus is. Iedere dag komen er zelfde onderdelen in het programma aan de orde, zoals het aanleren van een themalied, een bijbelverhaal, het aanleren van een bijbelvers, een creatieve verwerking 'werkje', kringgesprek, enz... We hebben u in het kort verteld wat we deze zomer hopen te doen in Roemenië en waarom.

Zijn er binnen uw gemeente mensen enthousiast om daadwerkelijk in de zomer een VBW te willen meemaken, of u denkt dit is wat voor onze gemeente die u steunt in Roemenië,

neem dan contact op met Louis Alons, tel. 0321-317506. Ook kunt u dit werk financieel steunen d.m.v. een gift op reknr. 92.91.55.882, gironr. 310031 van de

SNS-bank o.v.v. Ned. Ger. Kerk Dronten inz. projecten. Alvast hartelijk dank voor uw bijdrage namens de kinderen in Roemenië en namens het Vakantie Bijbel Team 1996.

Gedichten lezen

Moeder

*Zo lang zij rustig leeft, kunnen wij haar vergeten,
ze kost ons zorg noch geld, ze doet ons nimmer zeer;
tweemaal in 't jaar, misschien, gaan wij nog bij haar eten
en lachen als ze zegt: Het is de laatste keer.*

*Doch één kort spoedbericht maakt ons opnieuw tot zonen,
wat ons gewichtig werd, valt plots en dwaas uiteen,
wij dachten in onze eeuw en in ons werk te wonen
tot wij beschaamd en leeg haar kleine huis betreên.*

*Ze heeft op ons gewacht. Tenzij ze is gestorven.
Daar ligt wie onze moeder was; het arm gezicht,
waarin veel eenzaamheid berusting heeft gekorven,
beschenen voor het laatst in reeds vervreemdend licht.*

*Dat wij voorgoed alleen zijn thans, dat alle bronnen
vervloeien in de tijd, bedroeft ons 't hart zo niet.
Doch dat onze overmoed zich nimmer heeft bezonnen
over haar eenzaamheid, dit wordt ons taaist verdriet.*

Karel Jonckheere

Dit is geen 'moeilijk' gedicht. Ik wil wel uw aandacht even vragen voor enkele details.

Het woord misschien in de derde regel staat tussen komma's. Als u het gedicht hardop leest, zult u merken wat de functie van die komma's is: door die rust wordt het misschien onzeker, het is best mogelijk dat de kinderen zelfs niet twee keer in 't jaar komen.

Let u ook eens op het ritme in de vijfde regel. Het metrum in het gedicht is overwegend jambisch: laag – hoog, laag – hoog. Maar in regel vijf wordt dat metrum verstoord: als we hardop lezen, krijgen we drie beklemtoonde lettergrepen achter elkaar: één, kort, spoed. En hier hebben we nou een mooi voorbeeld van wat een dichter met de taal kan doen: we krijgen de mogelijkheid bij het hardop lezen iets

van de betekenis door te laten klinken. Die korte lettergrepen achter elkaar kunnen iets oproepen van: schrik, van: je hart even vasthouden.

In de derde strofe blijkt dat het maar niet om één bepaalde moeder gaat, maar dat de dichter eigenlijk alle moeders op het oog heeft. De ene keer heeft ze nog kunnen wachten, de andere keer komen de kinderen te laat. En wie ooit bij zijn of haar gestorven moeder heeft gestaan, zal herkennen wat er staat: Daar ligt wie onze moeder was.

Dat is ze niet meer!

Het lijkt me dat ik niet meer over dit gedicht hoeft te zeggen. Alleen, ja, dat taaist verdriet, dat kan een mens last bezorgen. Wat een geluk als je daar nog aan kunt ontkomen.

T. Hoekstra, Zwolle

'De overigen'

D. Holwerda

In de NBG-vertaling luidt 2 Cor. 2,17a als volgt: „Want wij zijn niet als zovelen, die winst maken uit het woord van God”. Deze vertaling behoeft – ook als men uitgaat van dezelfde Griekse tekst als de NBG-vertalers – enige correctie.

Drie verbeteringen

Om te beginnen, betekent het werkwoord dat hier vertaald is met 'winst maken uit' veeleer: 'aan den man brengen'. Paulus bezigt hier een term die eigenlijk betekent 'kleinhandel drijven in een artikel'. Nu kan dit woord wel eens een wat negatieve bijklank krijgen. De apostel heeft hier m.i. mensen op het oog die hun 'artikel' aanprijzen, terwijl het in werkelijkheid van inferieure kwaliteit is. (Wij krijgen dat type kooplui heden ten dage nog wel eens aan de deur; worden er soms ook tegen gewaarschuwd.) Ik zou hier dan ook voelen voor de vertaling 'aansmeren'.

Verder staat er niet 'zovelen', maar 'de velen', d.w.z. 'de grote massa', 'het gros'.

Ten slotte hoort de bepaling 'die winst maken' (of beter dus: 'die aansmeren') niet bij 'zovelen' (of beter dus: 'het gros'), maar is verbonden aan 'wij zijn'. Er staat: „Want wij zijn niet, zoals het gros, bezig het woord van God (den mensen) aan te smeren”. Het element van *verdienste* ('winst maken', NBG) speelt bij het hier afgekeurde bedrijf waarschijnlijk wel een rol, maar wordt hier, dunkt mij, niet naar voren gehaald. Dan blijkt uit de tegenstellingen die Paulus in de tweede helft van dit vers laat volgen. Hij zegt niet: „Wij brengen Gods boodschap belangeloos”. Over dát punt heeft hij het in 1 Cor. 9 gehad. Nee, hij zegt; wij prediken „kennelijk vanuit een zuiver geweten, kennelijk krachtens opdracht van God, onder zijn toezien oog, in verbondenheid met Christus”. Trwijl het gros van de 'kooplui' het zo nauw niet neemt met wat ze van hun waar beweren, weet Paulus zich in zijn geweten gehouden over dat wat hij 'uitvent' de waarheid te zeggen; over dat evangelie den mensen niets wijs te maken; bij hen

geen verwachtingen te wekken die dat evangelie niet waar kan maken. Hij verzint namelijk niet zelf zijn praatje waarmee hij den boer op gaat; hij weet zich door Gód gestuurd. Hij beseft ook, dat God hem nauwlettend in het oog houdt en van hem verantwoording zal vragen. Hij weet zich de spreekbuis van Christus zélf.

Niet om Paulus' *belangeloosheid* dus, maar om zijn *betrouwbaarheid* als evangelieprediker gaat het hier m.i. Dat blijkt nog eens ten overvloede uit 4,2: „wij hebben die achterbakse praktijken, waarvoor je je moet schamen², vaarwel gezegd, zodat we niet met schelmenstreken werken of Gods woord vervalsen; nee, door de wáárheid aan het licht te brengen proberen wij ons voor het oog van God zo geloofwaardig te maken, dat ieder ervan overtuigd raakt”.

Een andere lezing

Tot zover mijn kritiek op de NBG-vertalers, als ik uitga van de door hén gekozen Griekse tekst. Maar mijn kritiek gaat nog iets verder.

Ik heb al eens gezegd³, dat Aland c.s. de door hen geconstitueerde tekst niet klakkeloos aanvaard wensen te zien (en dat is hier dezelfde tekst als die waarvan de NBG-vertalers zijn uitgegaan). Dit Editorial Committee heeft nl. bij monde van Metzger op tal van plaatsen verantwoording afgelegd van zijn keuze⁴. Daarmee nodigen ze als het ware deskundige gebruikers uit, zonodig met tegenargumenten te komen, om een andere lezing te verdedigen.

Welnu, de befaamde papyrus nr. 46 (uit ongeveer 200) heeft hier – samen met enkele andere tekstgetuigen – in plaats van 'de velen': 'de overigen'. De verschillen tussen de beide Griekse woorden waarom het hier gaat zijn gering; er staat resp. 'polloi' ('velen') en 'loipoi' ('overigen'). Een verschrijving ligt in zo'n geval wel voor de hand.

Op welke grond heeft nu het Editorial Committee de lezing van p. 46 afgewezen? Metzger schrijft: „in elk geval lijkt 'de overigen' een te beledigende uitdrukking voor Paulus dan dat hij die in deze context zou hebben gebezigd”. Ik maak daaruit op, dat Metzger c.s. hier 'de overigen' verstaan als 'de overige evangeliepredikers'.

En inderdaad zou Paulus, als hij dát bedoelde, zich zeer beledigend heb-

ben uitgelaten over zijn collegae apostelen en evangelisten: als ware hij de enige die op een zuivere wijze de boodschap van God uitdroeg. Maar bedoelt Paulus dat nu echt met 'de overigen'?

De betekenis van 'de overigen'

Ik vrees, dat het EC niet heeft bedacht, dat 'de overigen' in het NT meermalen een heel andere betekenis heeft, nl. de buitenstaanders, de ongelovigen.

Dat dit woord in die zin gebruikt werd, wordt zonder meer duidelijk uit een interessante toevoeging in het handschrift D in Lc. 11,2. Het heet daar bij Lucas heel kort: „wanneer gij bidt, zegt (dan): ...” (En dan volgt het Onze Vader.) Vergelijkt men nu de inleiding op het Onze Vader in de paralleltekst bij Mattheüs, dan ziet men, dat deze evangelist uitvoeriger is, en zich als volgt uitlaat: „En gebruikt bij uw bidden geen omhaal van woorden, zoals de heidenen; want zij menen door de veelheid van hun woorden verhoord te

***hij brengt echt wat
hij ervan beweert;
een kracht van
God tot behoud***

zullen worden” (6,7). Nu heeft iemand die de desbetreffende tekst bij Lucas las, blijkbaar gemeend er goed aan te doen de pas uit Mattheüs aangehaalde woorden toe te voegen. Maar wat zien we dan gebeuren? Hij heeft 'de heidenen' vervangen door 'de overigen'!

We vinden 'de overigen' in deze betekenis ook in Hd. 5,13. Na wat Ananias en Sapphira is overkomen, zit de schrik er niet alleen bij de gemeentelieden in, maar bij „allen die het hoorden” (v. 11). Nu gebleken is dat wie zich bij de gemeente voegt zo tot in z'n geweten voorzien wordt, en dat zelfs zijn heimelijke zonden zo worden bestraft, durft niemand van de *ongelovigen* zich bij de gemeente aan te sluiten, ook al zou hij dat misschien (b.v. om bepaalde materiële voordelen, zoals de even eerder gememoreerde armenzorg) wel hebben gewild. Ze beseffen nu: met huichelen loop je in het domein van den Geest tegen de lamp.

Ook in Filipp. 1,13 zal dat de bedoe-

ling van het onderhavige woord zijn: aan het hele hof en aan alle *buitenstaanders* is duidelijk geworden, dat Paulus om zijn betrokkenheid op Christus gevangen zit.

Paulus' taalgebruik

Wat echter voor onze tekst het meeste gewicht in de schaal legt, is dat uitgekend Paulus maar liefst driemaal elders het woord in die zin bezigt in de verbinding met 'zoals': „zoals de overigen”. Het betreft de volgende plaatsen:

Ef. 2,3 „ook wij waren (vroeger), *net als de overigen*, mensen op wie echt Gods toorn rustte”.

1 Thess. 4,13: Paulus wil zijn lezers duidelijk maken, hoe het staat met de ontslapen gelovigen „om te voorkomen dat jullie *net zo* bedroefd zouden zijn *als de overigen*, die geen hoop hebben”. (Vergelijk met deze typering van *heidenen* als 'mensen zonder hoop', Ef. 2,11.12.)

1 Thess. 5,6 „Laten wij dan ook niet slapen, *zoals de overigen*, maar wakker zijn en nuchter”.

In m'n boven geciteerd artikel heb ik gesteld, dat het taaleigen van een auteur een van de voornaamste criteria is, als er gekozen moet worden tussen twee lezingen. Nu komt 'hoi polloi' ('de velen', 'de grote massa') bij Paulus nooit in een vergelijking voor, als de concordantie mij niet bedriegt. Waar hij 'de velen' bezigt, is er bovendien niet alleen van een tegenstelling sprake tussen 'de velen' en 'de ene', maar ressorteren 'de velen' ook onder 'de ene', als afstammelingen onder hun stamvader (Rm. 5,15.19; zo ook 1 Cor. 10,33, vgl. 4,15) of als leden onder het lichaam (Rm. 12,5; 1 Cor. 10,17). En dat is hier in 2 Cor. 2,17 bepaald niet het geval. Bovendien is elders waar Paulus zichzelf vergelijkt met de overige *apostelen*, aan wie het EC hier waarschijnlijk heeft gedacht, dat woord 'apostelen' door hem toegevoegd (1 Cor. 9,5).

Waar nu daarentegen de wending 'zoals de overigen' in Paulus' spraakgebruik min of meer stereotiep blijkt te zijn, wanneer hij de christelijke levenshouding vergelijkt met de heidense⁵, daar verdient m.i. in 2 Cor. 2,17 de lezing van p.46 duidelijk de voorkeur boven die welke de bewerkers van Nestle-Aland hebben gekozen.

Paulus weet, dat er ook onder de niet-christenen – bij Joden zowel als heidenen; vgl. voor de eersten b.v. Hd. 13,6; 19,13 – rondtrekkende leraars zijn (rhetoren, filosofen, genezers e.d.) die hun boodschap⁶ aan den man pro-

beren te brengen, zonder dat ze zich er al te druk over maken, of wat zij den mensen aan baat daarvan voor spiegelen, nu ook echt gegarandeerd is.

Hij daarentegen kan met de hand op het hart verklaren, dat de boodschap die hij brengt echt is wat hij ervan beweert: een kracht van God tot behoud (Rm. 1,16⁷).

Noten:

1. Het door NBG hier tweemaal onvertaald gelaten 'hoos' ('als') is inderdaad op plaatsen als deze wat moeilijk weer te geven. Het geeft m.i. aan, dat de na dit woord volgende bepaling een hoedanigheid aangeeft die naar voren treedt; een eigenschap waarin iemand of iets zich presenteert. Ik denk, dat dit ook de bedoeling van het bewuste woord is in het bekende Opb. 5,6 „ik zag een lam staan als geslacht”. Het was het lam

aan te zien, dat het geslacht was; die hoedanigheid trad naar voren. Ook daar zou de vertaling 'kennelijk' m.i. bruikbaar zijn: „ik zag een lam staan; het was kennelijk geslacht”.

2. Dat christenen zich achteraf schamen voor wat ze eertijds als heidenen deden, zegt Paulus ook in Rm. 6,21.

3. Opbouw, jrg. 37, blz. 431, kol. 1.

4. Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, United Bible Societies, 1971.

5. Men zou geneigd zijn te denken, dat het taalgebruik van dengene die in Lc. 11,2 de toevoeging in D op zijn geweten heeft, door Paulus is beïnvloed.

6. De vergelijking tussen Paulus en de niet-christelijke 'leraars' beperkt zich uiteraard tot het uitdragen van een boodschap ('logos'). Bij de niet-christenen is dat niet, zoals wel bij Paulus, de boodschap van God.

7. Men lette erop, dat Paulus ook hier het 'zich ergens (niet) voor schamen' naar voren haalt. Zie hierboven, noot 2.

Voor de kinderen

Abraham – Isaak – Jakob – Juda – Peres – Chesrom – Amram – Amminadab – Nachson – Salmon – Boaz – Obed – Isaï – David.

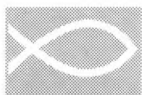
Jullie krijgen hier tien vragen waaraan een stukje ontbreekt. Je krijgt van mij wel de lettergrepen waarvan de antwoorden gemaakt kunnen worden.

ab-au-bek-bet-cho-der-el-ez-hel-her-is-ja-je-jo-ka-kob-mo-mo-ra-re-ri-schaap-tien-veer-zef-zes.

1. Nadat Sara is gestorven stuurt Abraham zijn knecht op pad om een vrouw te zoeken voor zijn zoon Isaak. Deze vrouw heet
2. Isaak en deze vrouw krijgen een tweeling genaamd ... en
3. De jongste van de tweeling krijgt door een list de vaderlijke zegen en moet vluchten. In de nacht krijgt hij een droom waarin God hem belooft te helpen. Hij noemt dan die plaats (Genesis 28)
4. Hoeveel jaren werkte Jakob voor Lea en Rachel samen?
5. Jakob krijgt 12 zonen en een dochter. Welke zoon werd verkocht naar Egypte en werd daar onderkoning?
6. Welke naam krijgt Jakob van God? (Genesis 35)
7. Als het volk Israël lange tijd in Egypte woont gaan de Egyptenaren hen verdrukken. Als er teveel kinderen worden geboren wil de farao alle jongetjes verdrinken. Welk jongetje werd gered en opgevoed door de dochter van de farao en leidde later het volk uit Egypte weg?
8. Als het volk eindelijk in het beloofde land is moeten ze dit land nog veroveren. Twee verspieders gaan kijken in een stad en worden daar geholpen door een vrouw Rachab, die later de vrouw wordt van Salmon en de moeder van Boaz. Welke stad was dit?
9. Uit welk land kwam Ruth, de vrouw die trouwde met Boaz? Ruth 1.
10. Wat voor beroep had David voordat hij koning werd?

De oplossing van de vorige maal was: Zoon van God.

G. Wijkhuizen-van Vuuren

Van huis uit...

In eigen kracht

Werken met jongeren is leuk. Het doet je wat als je merkt hoe serieus ze zijn. Wat dat betreft heb ik geen vrees voor die 'geheime levens' waarover ik de vorige keer schreef. Helaas geldt dat minder voor sommige volwassenen. Alle ontuchtzaken die de laatste tijd aan de oppervlakte komen doen je de haren ten berge rijzen. Als het dan ook nog om christelijke daders gaat krijg je zin om niemand meer iets over je eigen christelijke overtuiging te zeggen.

Erik van Muiswinkel had op de tv al een treffende persiflage. Gehuld in een toga verkondigde hij zogenaamd vanaf een preekstoel dat het niet alleen katholieke priesters waren die zich aan kinderen vergrepen, nee „wij protestantse dominees kunnen er ook wat van“. Beschamend om te moeten vaststellen dat hij de spijker op de kop sloeg al ging zijn verhaal eigenlijk over een godsdienstleraar en geen dominee.

Ja, er was veel over te doen in de pers en de christelijke achtergronden werden breed uitgemeten. Wat dat betreft heeft de vnl. onchristelijke buitenwereld toch wel de neiging om het leven van christenen meer door een vergrootglas te bekijken dan dat van anderen.

En wij weten dat we als gemeentes van Christus toch ook een dwarsdoorsnede van de samenleving vormen. Met alle zonden en gebreken van dien. Wat me wel opviel toen ik wat meer achtergronden las van de dader, was dat hij tot de Noorse Broederschap behoorde en dat bij deze groep het zelf overwinnen van de zonde heel belangrijk is.

Dat dat blijkbaar niet, en misschien wel nooit, lukt, laat het leven van deze man treffend zien. Ondanks het belijden van de zonde en het vechten ertegen kon hij toch niet de keuze maken die de consequentie was van zijn neigingen, nl. zijn baan opzeggen en iets gaan doen waarbij hij niet voortdurend met kinderen in aanraking kwam. Twintig jaar lang leed hij en vocht hij maar hij ondernam niets. Dat maakt duidelijk dat er meer nodig is dan menselijke kracht om een 'nieuw leven' te beginnen.

Intussen blijven kinderen en jongeren dagelijks de dupe worden van mensen die zich door de duivel laten leiden. En wanneer het daarbij dan ook nog om christenen gaat, maakt dat de werkelijkheid wel erg wrang. Ook al weten wij dat christenen net zo gevoelig voor zonde zijn als wie dan ook.

Wilna Smienk-van 't Hul

Persschouw

De E van eredienst

Wie tegen het weekend een willekeurige krant openslaat op zoek naar de aankondiging van de kerkdiensten ontdekt maar al te vaak dat die rubriek als titel heeft 'predikbeurten'. Alsof er in de kerk alleen maar gepreekt wordt. Trouwens, predikanten zelf (het woord zegt het al!) hebben het over 'uit preken gaan' als ze elders moeten voorgaan in een kerkdienst.

Eenzijdigheid

Ons spraakgebruik verraaft ons: in onze gereformeerd-protestantse traditie is een tamelijk eenzijdige en allesoverheersende nadruk komen te liggen op de uitleg van de Schriften – meer nog dan op de lezing ervan. Misschien mede daardoor is er een gevaarlijk soort consumentisme ontstaan in ons kerkganggedrag. De vraag 'wat heb ik eraan gehad' is de enige notie op grond waarvan we ons oordeel uitspreken over een bijgewoonde kerkdienst. Daarom zou ik willen pleiten voor een consequent gebruik van het woord 'eredienst'.

Om Wie gaat het?

De term eredienst geeft al aan dat we niet onszelf en ons eigen belang zoeken in de kerkdienst, maar de eer van de Here God. Heeft Hij van zijn gemeente gekregen wat Hem toekomt? De aandacht, de eer, in lied en gebed? Wie een eredienst bijwoont wordt ook automatisch medeverantwoordelijk voor het welslagen daarvan. In zingen, luisteren en bidden, in het delen van de gaven en het bewaren van woord en gebod zal blijken wie ik ben voor God, en daarna en daardoor: wie ik ben voor mijn naaste. En dat alles in de wetenschap dat het stichtelijk gehalte van de eredienst niet van onszelf afhangt: wij maken een eredienst in de geruuststellende wetenschap dat we aan het einde daarvan sowieso gezegend naar huis terugkeren.

Oefening

In veel gemeenten begint de eredienst met een moment voor stil persoonlijk gebed. Zijn we dan alleen maar stil? Of gaat er iets door ons heen? Probeer eens te bidden voor wie in de dienst een aandeel heeft, probeer te bidden voor de mensen naast, achter en voor u in de kerk.

Of beter nog: geef dat gebed een plaats in uw eigen leven, door het bewust op zaterdagavond of zondag-

morgen te bidden, hardop, aan het eind van de maaltijd bijvoorbeeld.

En probeer uit erediensten die om wat voor reden dan ook naar uw gevoel en beleving niet zo geslaagd zijn (over ergeren praten we niet) eens één of meer elementen te vinden die van die dienst toch een eredienst maakten. Zo ontdekken we dat een dienst niet per se alleen dan geslaagd mag heten wanneer aan onze persoonlijke verwachtingen werd voldaan. Er zijn er meer, die er iets van verwachten. Er is er Eén, die er alles van verwacht.

Dit artikel schreef drs. E.H. van der Weide, predikant te Nijverdal, in het 'Gereformeerd Kerkblad' (voor Drenthe, Flevoland en Overijssel). De term eredienst is een juiste term ter aanduiding van de samenkomst der gemeente waarin het Woord bediend wordt. Terecht wordt opgemerkt, dat in de kerkdienst meer aan de orde komt dan de preek. Toch dient de verkondiging als centrum van de dienst het volle accent te ontvangen. Daarom is het goed naast zingen en bidden aandacht te besteden aan de Schriftlezing. Het moet nl. een liturgisch geheel vormen! Het is duidelijk, dat de voorbereiding van de dienst de nodige inspanning vergt en dat niet alleen van de dominee. Laat de voorganger tijdig het zgn. psalmbriefje doorgeven aan de organist, zodat deze zich rustig kan voorbereiden op de begeleiding van de gemeentezang annex voor-, tussen- en naspelen. Zo mogen wij ons als gelovigen samen inzetten voor de eredienst als een feestelijk gebeuren en het verwachten van de bijstand en zegen van de HERE, die ons roept om Hem te loven en te prijzen!

Enschede, O. Mooiweer

Kerknieuws

Bunschoten-Spakenburg

De kerkeraad heeft een beroep uitgebracht op ds. J.J. van Es, predikant van Urk.

Wormer

I.v.m. de emeritering van ds. A. Koers zal een afscheidsdienst worden gehouden op zondag 31 maart a.s. in de N.G.K. 'De Wijngaard', Dorpsstraat 134a. Aanvang dienst 19.00 uur.

Stichting Emeritaatsvoorziening 'S.E.V.'

De voorjaarsvergadering met de ker-

ken zal dit jaar worden gehouden op donderdag 9 mei 1996 in de Jeruzalemkerk, Troosterlaan 65 te Utrecht, aanvang 19.30 uur.

Enschede-Noord

Op zondag 10 maart a.s. zal een kerkdienst worden gehouden, die wordt uitgezonden via Ned. 1. Aanvang 15.00 uur. De dienst wordt gehouden in de NGK (Lasonderkerk). Voorganger is ds. O. Mooiweer. Het orgel wordt bespeeld door de heer D.W. Steendam. Tenzij anders aangegeven wordt er gezongen uit het Liedboek voor de kerken. Het thema van de dienst is 'Ongekende liefde', n.a.v. Joh. 3:16. Deze overbekende tekst past eigenlijk meer in de Kerstdagen dan in de lijdenstijd. Toch koos ds. Mooiweer voor deze tekst, omdat het zoveel zegt over de lijdensweg van de HERE Jezus, en de ongekende liefde van de Vader, die Zijn Zoon gaf om aan een ieder die gelooft eeuwig leven te geven.

Liturgie: Welkom en groet

Zingen Gez. 21:1,3 en 7

Schriftlezing: Joh. 3:1-15

Zingen: Gez. 440:1 en 2. Gebed

Zingen Psalm 118:1 en 5

Prediking: thema 'Ongekende liefde'

Zingen Psalm 56:5 en 6 (Oude berijming)

Dankgebed

Geloofsbelijdenis

Zingen: Psalm 68:7

Zegen.

De tekst van de verkongiging is verkrijgbaar bij Stichting ZvK, Postbus 94, 1200 AB Hilversum, onder vermelding van datum dienst en naam predikant. Op dit adres kunt u ook geluids- en videocassettes bestellen.

Groningen

Op kamers in Groningen

Ga je studeren in Groningen en ben je op zoek naar een kamer? Misschien dat de SEOG (Stichting Evangelisch Ontmoetingscentrum Groningen) je daarbij kan helpen. De SEOG is opgericht op initiatief van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Groningen, de Tehuisgemeente. De SEOG heeft 3 panden met in totaal 17 kamers voor studenten. Eén van die panden, 'Het Bruggehoofd', is tevens gemeentecentrum met twee zaaltjes, die gebruikt worden voor vergaderingen, bijbelkringen, catechisaties, maaltijden en andere activiteiten. In 'Het Bruggehoofd' zijn 7 kamers, waarvan er 4 voor de duur van 1 jaar verhuurd worden aan studenten die voor het eerst

in Groningen zijn. Op deze manier kunnen ze gemakkelijk kennis maken met de stad en met de Tehuisgemeente. Bovendien kunnen ze zo wennen aan het wonen op kamers. De overige 3 kamers worden bewoond door een vaste kern van ouderejaars studenten. De bedoeling is om samen een christelijke woongroep te vormen. In de andere twee panden worden de kamers voor langere tijd bewoond. Dit kaar komen er per 1 augustus minstens 4 kamers vrij voor studenten, die voor het eerst op kamers gaan. Bovendien is er een logeerkamer voor stagiaires of anderen, die tijdelijk huisvesting nodig hebben. Heb je interesse, dan kun je contact opnemen met één van de vaste bewoners van 'Het Bruggehoofd' (liefst zo snel mogelijk): Netty Veneman, Eveline van Nimwegen, Oosterhaven 12, 9723 AP Groningen, tel.: 050-3141390.

Hoorn

De kerkeraad heeft een beroep uitgebracht op drs. G. van Dijk, kandidaat te Bergambacht.

Apeldoorn

Ds. M.H.T. Biewenga, predikant te Emmeloord, heeft het door de kerkeraad op hem uitgebrachte beroep niet aangenomen.

Gorinchem-Almkerk/Werkendam

Het adres van drs. G. van Dijk, beroepen door de beide kerkeraden, is met ingang van de laatste week van maart: J.M. den Uylstraat 8, 4207 NK Gorinchem, tel.: 0183-648320.

Den Helder

Met ingang van 1 maart beginnen de ochtenddiensten een half uur later, dus om 9.30 uur. De middagdiensten blijven op het gebruikelijke tijdstip, t.w.: 17.00 uur.

Uitnodiging van het COGMA voor het afscheid van broeder Henk Bosch

Onder die naam heeft hij COGMA een gezicht gegeven! In 1962 begon hij het werk onder de militairen en dat deed hij met grote toewijding. Militairen en hun gezinnen, alsook kerkleden die zich in het buitenland bevonden, kregen door zijn inzet het gevoel niet door de kerken te zijn vergeten. Talloze bezoeken heeft hij georganiseerd en voor een groot deel zelf meegemaakt, vele honderden pakketjes met lectuur en/of preken verzonden, honderden 'stukjes' in kerkbodes, 'Opbouw', 'de Wekker' etc. geschre-

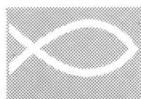
ven en de penningen voortreffelijk beheerd. Inmiddels heeft hij zijn taak overgedragen. Wilt u hem bedanken? Dat kan! Zaterdag 20 april a.s. biedt het Bestuur hem een receptie aan van 15.00 tot 17.00 uur in Restaurant 't Hagen, Scholtenhagenweg 36, 7481 VP Haaksbergen. Hij en wij hopen u daar te zien! Het Bestuur

Conferentie Jeugdverenigingsleiders 12-15 jaar

Het leiden of opzetten van een jeugdvereniging 12-15 jaar is niet zo eenvoudig als het lijkt. Een leuke groep vormen, ieder tot z'n recht laten komen, gezelligheid, betrokkenheid, aandacht, een goed groepsgeprek; het zijn zaken die een jeugdvereniging tot een succes maken, hoewel ze niet vanzelfsprekend zijn. Niet iedereen is even geschikt voor deze taak. De een heeft het van nature in z'n vingers, de ander doet het met veel toewijding en moeite. Niet iedere JV 16- is hetzelfde, denk alleen maar aan de omvang van de groep. Gelukkig zijn er vele mogelijkheden de club tot een succes te maken. Voor de problemen die samenhangen met het leiden van een jeugdclub is weinig aandacht binnen onze kerken. Daar willen we met elkaar wat aan doen, door op zaterdag 23 maart, 10:30 uur, bijeen te komen in de Nederlands Gereformeerde Kerk te Breukelen. Op deze dag willen we nadenken over de wijze waarop je inhoud kunt geven aan je taak als jeugdverenigingsleider. Het uitwisselen van ervaringen, methodes, de toepassing in de praktijk, de omgang met de 12-15-jarigen; er is genoeg om van elkaar te kunnen leren. Wanneer je belangstelling hebt om deze dag bij te wonen, nodigen wij je van harte uit deel te nemen. De kosten zijn slechts f 10,- exclusief reiskosten. We geven je in overweging deze kosten op de kerkeraad te verhalen. De organisatie van deze dag wordt ondersteund door de Stichting Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk. Je kunt je opgeven door schriftelijk of telefonisch contact op te nemen met: Nico Hollestelle, Brouwerij 19, 3621 AD, Breukelen. Tel. 0346-250253. B.g.g. Helma de Haan, 0346-264860. Ongeveer 16 maart ontvang je nader bericht over de opzet, inhoud, routebeschrijving e.d. Tot ziens op 23 maart in Breukelen!

Ede

Op zondag 17 maart zal ds. G. de Lange, komende van Rotterdam, intrede doen in de Ned. Geref. Kerk van Ede.

De pastorale van Dijon

Van dinsdag 9 april tot en met vrijdagmorgen 12 april 1996 wordt in Frankrijk de 11e 'Pastorale de Dijon' gehouden, met voor de tweede keer, op woensdagmiddag 10 april, tijdens de Pastorale, een 'Ontmoeting van theologiestudenten' (Rencontre d'Etudiants) uit Nederland, Frankrijk en Oost-Europa.

Ook deze keer zijn er weer inspirerende lezingen, die tot 'encouragement' dienen en er is ook steeds de beoefening van de broederschap, zeker ook door de Fransen ervaren als een hartversterking op hun vaak eenzame posten.

De Pastorale wil dienen ter stimulering van de theologie-beoefening in Calvinistische zin.

De conferentie wordt gehouden in de Abbaye de La Bussière (Bligny-sur-Ouche), 35 km ten Z.W. van Dijon. De sprekers zijn:

- Mr. P. Berthoud, rector van de Faculté Libre de Théologie Réformée in Aix-en-Provence: 'Is het nodig de vervloekingspsalmen daadwerkelijk te bidden?' (Ps. 83 et 94).
- Dr. W. Verboom, docent catechetik aan de Faculteit der Godgeleerdheid van de universiteit van Leiden: 'Onderwijs mij' Godsdienstige onderwijzing in het Oude Testament. 'Volg mij' Godsdienstige onderwijzing in het Nieuwe Testament.
- Ds. M. Ball, 'Het stichten van calvinistische kerken in een gesecculariseerde cultuur'.
- Ds. O. Cayzac, 'Dominee Daniel Chamier' Het leven, zijn werk en de bewogenheid van een reformatisch theoloog uit de 16e en 17e eeuw.
- Ds. D. Vaughn., 'Het genadeverbond'.
- Mrs. G. Lloyd, P. Chenaux en Ph. Hugue verzorgen de avondoverdenkingen.

Op de 'Recontre d'Etudiants' zullen de verschillende studentenverenigingen uit Nederland en die van Aix-en-Provence elkaar over de nieuwste ontwikkelingen informeren.

Dr. P. Wells (professor systematische theologie en dogmatiek in Aix-en-Provence en mentor van de studentenvereniging aldaar) zal een lezing houden. De studentenontmoeting zal worden afgesloten met een ronde-tafelgesprek

waarin allerlei actuele zaken aan de orde kunnen komen.

Het doel van deze 'Recontre d'Etudiants' is meer en intensieve contacten te leggen tussen theologiestudenten uit Aix-en-Provence en de theologie-studenten van de verschillende Nederlandse faculteiten en universiteiten. Daarbij mogen de Franse studenten in de Gereformeerde Theologie zich moreel en geestelijk gesteund weten door studenten van dezelfde gezindte in Nederland.

Belangstellenden, die de Pastorale willen bezoeken, kunnen zich voor aanmelding of informatie wenden tot de voorzitter van het 'Comité d'Entraide Chrétienne Réformée', de heer A. van Velzen, Ratelaar 56, 2923 GG Krimpen a/d IJssel, tel. 0180-512848 of tel./fax 518991 of, in 't bijzonder voor studenten, tot de heer G.J. van den Top, Lunteren, tel. 0318-461223 of fax 462100. Bij hen is ook een programma te verkrijgen. Genoemd comité fungeert als aanmeldingspunt voor Nederland, en coördineert o.a. zaken m.b.t. de Pastorale, zoals het gezamenlijk reizen. Belangstellenden, predikanten en theologiestudenten worden hartelijk uitgenodigd de Pastorale de Dijon 1996 mee te maken. Studenten in het bijzonder ook de Rencontre d'Etudiants.

Opbouw- en toerustingsmorgen van de Vereniging 'De Christenvrouw'

Deze bijeenkomst wordt gehouden op:

Datum: Dinsdag 26 maart
te Alphen a/d Rijn
Adres: Triomfatorkapel,
Molenwerfstraat 1,
tel.: 0172-472903.
Onderwerp: *Naomi of Mara:*
Omgaan met verlies.
Spreker: Ds. P. Vermaat te Maas-
sluis
Aanvang: 9.45 uur.
Einde ca. 12.15 uur.

Iedereen is van harte welkom. De toegang is vrij (collecte).

De koffie staat klaar!

Inlichtingen: Baron Bentinckstraat 51,
7731 EK Ommen. Tel.: 0529-456729

Congres VCPB over verstandelijk gehandicapten

Op zaterdag 16 maart 1996 organiseert de Vereniging van Christen Pedagogogen en -Beroepsopvoeders (VCPB) haar jaarlijks congres in Utrecht. Deze keer staan tijdens het congres (opvoedings-)vragen rond mensen met een verstandelijke handicap centraal. Daarbij zal het in het bij-

zonder gaan over de plaats van de verstandelijk gehandicapte in de samenleving. Verstandelijk gehandicapten horen er bij, zeggen we, maar waarom? Welke principiële argumenten hebben we daarvoor? En als verstandelijk gehandicapten erbij horen, hoe geven we daar dan in de praktijk vorm aan? Krijgt hij of zij een plekje in onze kerkdienst, in onze woonomgeving, in onze werkomgeving, op de school waar onze kinderen naar toe gaan? Of... lopen we de kans om hem te overvragen als hij mee doet met 'onze' samenleving? 's Ochtends zijn er twee sprekers: prof.dr. J.G. Knol en drs. A. van den Brink. Prof. Knol is in de kring van 'Opbouw'-lezers zeker geen onbekende: zo sprak hij vorig jaar tijdens de jaarvergadering van 'Opbouw' over de zorgvragende mens als beeld Gods. Hij is o.a. lid van de wetenschappelijke raad van de Stichting Philadelphia-voorzieningen (SPV) en bestuurslid van de Federatie van Ouderverenigingen. Drs. Annemarie van den Brink zal vanuit haar werker-
varing (als orthopedagoge op een observatieafdeling) iets vertellen over de mogelijke gevolgen van overvraging bij verstandelijk gehandicapten. 's Middags zijn er workshops over wonen en werken (integratie: ja of nee? drs. C. Egberts), over de verstandelijk gehandicapte in de kerkdienst (samen naar de kerk of toch apart? ds. H. Procee) en over de verstandelijk gehandicapte in het onderwijs (regulier of niet? o.l.v. de heer G. van Riel). De 3 workshopleiders zullen de toon zetten voor het gesprek over deze thema's, waarbij uiteraard ruim de tijd wordt genomen voor onderlinge gedachtenuitwisseling. Nadere informatie over dit congres bij de VCPB, p/a Stichting ICS, Nieuwe Zijds Voorburgwal 96-I, 1012 SG Amsterdam, telefoon (020)-625 71 41.

Wie wil met mij na de
zomervakantie

voor 1 jaar in Engeland werken

in de Yehudi Menuhin
School?

Een school voor getalenteerde kinderen in de muziek. Mogelijkheid tot muziek- en Engelse les. Werk bestaat o.a. uit assisteren in de keuken. Bel of schrijf graag z.s.m. Informatie: Sadijah Boonstra, Wilhelminalaan 10a, 9801 BD Zuidhorn, tel. 0594-503333.

Want wij weten, dat, indien de aardse tent, waarin wij wonen, wordt afgebroken, wij een gebouw van God hebben, in de hemelen, niet met handen gemaakt, een eeuwig huis.
2 Cor. 5:1

Vertrouwend op zijn Heer en Heiland is vredig ontslapen mijn dierbare man, onze lieve vader en opa

ALBERT GRIFFIOEN

21 maart 1931

1 maart 1996

Loenen aan de Vecht: M.W. Griffioen-Griffioen

Loenen aan de Vecht: Koosje en Michael
Guravage-Griffioen
Albert, Hanna, Maarten, Sam

Voorschoten: Hein en Annelies
Griffioen-van Oord
Elise

Delft: Wouter en Ingeborg
Griffioen-van Dijk

Dakar, Senegal: Bart Griffioen

1 maart 1996

Rijksstraatweg 79, 3632 AA Loenen aan de Vecht

De begrafenis heeft plaatsgevonden op woensdag 6 maart.

Wij zijn burgers van een rijk in de hemelen, waaruit wij ook de Here Jezus Christus als verlosser verwachten
Filippenzen 3:20

Gemeente en kerkeraad van Breukelen zijn geschokt en ontroerd door het bericht dat wij ontvingen van het overlijden van

A. GRIFFIOEN

ouderling van onze gemeente. We gedenken met dankbaarheid hoe hij in ons midden met inzet en trouw zijn ambt vervulde, ook in de tijd dat zijn ziekte hem al ernstig belemmerde. Zijn vrouw en kinderen bidden we de troost en kracht van God de Vader toe.

1 maart 1996

Gemeente en kerkeraad van de
Nederlands Gereformeerde Kerk
van Breukelen

Kerkeraad en gemeente van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Alphen aan den Rijn verliezen met het overlijden van

WIM FRÖLING

een broeder en vriend die een heel eigen plaats in het midden van de gemeente heeft mogen innemen.

Wim heeft de gemeente gediend als ouderling en als onderwijzer van de jeugd; tot zijn krachten afnamen, was hij praeses van de kerkeraad.

Hij is nu ingegaan tot de rust van zijn God en Vader. Moge die Vader in deze moeilijke tijd Gera, Kurt, Maja en Jürgen nabij zijn.

Namens kerkeraad en gemeente,
C.P. Kleingeld, wnd. praeses
mevr. J. Boer, scriba

Het bestuur van De Wittenberg
Christelijke Hogeschool enm Toerustingscentrum,
uitgaande van de St. Reformatorische Bijbelschool,
vraagt z.s.m. voor minimaal 60% van de weektaak een

administrateur (m/v)

Het takenpakket omvat o.a.:

- financiële administratie
- automatisering
- personeelszaken

Functievereisten:

- opleiding op HBO-niveau, bijvoorbeeld HEAO
- vermogen zelfstandig te werken
- meelevend lid van een van de kerken van gereformeerd belijden
- goede contactuele capaciteiten

De aanstelling geschiedt vooralsnog voor een jaar.

Salarisindicatie: tot f 2100,- bruto p.m. bij een weektaak van 60% afh. van opleiding, leeftijd en ervaring.

Inlichtingen bij en sollicitaties (binnen 10 dagen) aan de directeur, drs. B. Terlouw.

De Wittenberg
CHRISTELIJKE HOGESCHOOL
ENM TOERUSTINGSCENTRUM

Krakelingweg 10
3707 HV Zeist
Telefoon: 030-6924166

„Opdat zij allen één zijn”

God onderhoudt zijn kerk door de gemeenschap tussen Hem en mensen en mensen onderling.

Dit geestelijk karakter is de basis waaruit kerken elkaar kunnen herkennen en erkennen. Hoe werken wij vanuit deze basis aan de eenheid van de kerk en wat doe je als eenheid uitblijft?

Postbus 694
2270 AR Voorburg

Het GSEV is een gereformeerde organisatie die studie van en bezinning op actuele thema's stimuleert door het uitgeven van brochures en het beleggen van studiebijeenkomsten.

Het GSEV belegt hierover een studieavond met drie sprekers:

- Prof.dr. J. Maris, hoogleraar dogmatiek te Apeldoorn
- Prof.dr. B. Kamphuis, hoogleraar dogmatiek te Kampen
- Ds. W. Smouter, Ned. Geref. predikant te Breukelen

Datum: 29 maart 1996

Plaats: Congrescentrum De Eenhoorn, tegenover station Amersfoort

Tijd: 19.30-22.00 uur

Inschrijving: voor 22 maart f 15,- overmaken op giro 1200119, t.n.v. penn.meester
GSEV o.v.v. 'Samenspreken'

Bestemd voor: leden GSEV en belangstellenden